

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Suomen hakkuutasokeskustelu vuosina 2017-2019

- Polanyilainen näkökulma

Antti Pösö

Helsingin yliopisto
Bio- ja ympäristötieteellinen tiedekunta
Ympäristömuutos ja -politiikka
Pro gradu-tutkielma
Toukokuu 2020

Tiedekunta – Fakultet – Faculty Bio- ja ympäristötieteellinen tiedekunta		Koulutusohjelma – Utbildningsprogram – Degree Programme Filosofian maisteri	
Tekijä – Författare – Author Antti Pösö			
Työn nimi – Arbetets titel – Title Suomen hakkuutasokeskustelu vuosina 2017-2019 – Polanyiilainen näkökulma			
Oppiaine/Opintosuunta – Läroämne/Studieinriktning – Subject/Study track Ympäristömuutos ja -politiikka			
Työn laji – Arbetets art – Level Pro gradu - tutkielma		Aika – Datum – Month and year 5.5.2020	Sivumäärä – Sidoantal – Number of pages 56
Tiivistelmä – Referat – Abstract <p>Suomessa käytiin vuosina 2017-2019 melko vilkasta keskustelua metsien hakkuutasosta. Suomi oli metsäisenä maana laittanut paljon toiveita biotalouteen tulevaisuuden kestävästä strategialinjana. Lisäksi sellun ja muunkin puutavaran kysyntä maailmalla oli nousussa ja Suomeen oli suunnitteilla useita suuria sellu- ja biotuotetehdas-investointeja. Tämä kaikki kasvatti painetta hakkuumäärien kasvattamiseen. Samalla kuitenkin Euroopan unioni suunnitteli kunnianhimoisempaa ilmastopolitiikkaa ja muutokset metsien hiilinieluissa oli tarkoitus ottaa osaksi jäsenvaltioiden päästövähennystavoitteita valmisteilla olevassa LULUCF (maankäyttö, maankäytön muutos ja metsätalous)-asetuksessa. Monien mielestä Suomen hakkuutason nostopyrkimykset eivät sopineet yhteen ilmastomuutoksen vastaisen taistelun ja metsäluonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kanssa.</p> <p>Hakkuutasokeskustelun tarkastelemiseen käytetään teorialähtöistä sisällönanalyysiä, jossa sovelletaan taloushistorioitsija Karl Polanyin ajatuksia itsesääntelevistä markkinoista, kuvitteellisista hyödykkeistä ja kaksoisliikkeestä. Polanyin mukaan valloilleen päästetyt itsesääntelevät markkinat, joissa valtion sääntely on minimissään, herättää yhteiskunnassa suojelevia vastatoimia. Nämä vastareaktiot ovat spontaaneja ja voivat kummuta mistä yhteiskunnan osasta tahansa. Ne ikään kuin pehmentävät markkinoiden aiheuttamaa iskua ihmisille ja luonnolle. Tätä mekaniikkaa Polanyi kutsui kaksoisliikkeeksi. Aineistona tässä tutkimuksessa on media-arkistoinaistoja Helsingin Sanomien ja Yleisradion artikkelien muodossa sekä valtionhallinnon asiakirjoja.</p> <p>Tutkimuksen mukaan markkinat määräävät pitkälti metsien käytön ja hakkuutason Suomessa. Julkinen valta ei halua asettaa poikkiteloin vahvan vientialan ja työllistäjän eli metsäteollisuuden kanssa. Metsän käyttö on organisoitu markkinaperiaatteen mukaisesti ja puu on saanut Polanyin sanoin tavaraluonteen, vaikka luontoa ei alun perin ole tuotettu markkinoille. Taustalla on jatkuvaa talouskasvua vaativa globaali kapitalistinen järjestelmä, jonka pienenä rattaana Suomen metsätalous toimii. Vastaliike ilmeni ympäristöjärjestöjen, tutkijoiden, toimittajien, poliitikkojen ja yksittäisten kansalaisten muodossa. Ne koittivat saada viestiä läpi kasvavien hakkuiden vaikutuksesta metsien hiilinielujen pienenemiseen ja metsälajiston köyhtymiseen. Myös Euroopan unioni näyttäytyi vastaliikkeenä, koska se velvoitti jäsenvaltiot raportoimaan hiilinielujensa kehityksestä ja niiden mahdollinen supistuminen olisi sitten kompensoitava muilla päästösektoreilla, joilla päästöjen vähentäminen on lähtökohtaisesti hankalaa, kuten asuminen ja liikenne.</p> <p>Kaiken kaikkiaan vastaliikkeiden voima ei ollut ainakaan vielä niin suurta, että se olisi muuttanut metsätalouden suuntaa Suomessa. Metsätalous on uppoutunut suomalaiseen yhteiskuntaan ja saanut siinä vahvan aseman. Ristiriitoja voi kuitenkin ilmetä, kun perinteinen luonnonvaroihin pohjautuva talouden haara toimii kansainvälisen kaupan kentällä, joka luonteeltaan muistuttaa Polanyin mainitsemia itsesäänteleviä markkinoita. Vastaliike sai painoarvoa yleisestä ilmastomuutoskeskustelusta ja vihertyivistä arvoista yhteiskunnassa. Toisaalta myös metsäteollisuus kykeni esittäytymään vihreänä toimijana, joka käyttää fossiilisia polttoaineita korvaavia uusiutuvia luonnonvaroja. Suurempi vaikutus hakkuutasoon on systeemitasoisilla heilurimaisilla vastaliikkeillä, kuten suuret lamakaudet, jotka heilauttavat maailmantaloutta.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Karl Polanyi, kaksoisliike, kapitalismi, metsätalous, metsä, hakkuutaso, hakkuumäärä			
Ohjaaja tai ohjaajat –Handledare – Supervisor or supervisors Aleksi Räsänen, Ilmo Massa			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited HELDA - Helsingin yliopiston digitaalinen arkisto / HELDA - Helsingfors universitets digitala publikationsarkiv / HELDA - Digital Repository of the University of Helsinki			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

Tiedekunta – Fakultet – Faculty Faculty of Biological and Environmental Sciences		Koulutusohjelma – Utbildningsprogram – Degree Programme Master of Sciences	
Tekijä – Författare – Author Antti Pösö			
Työn nimi – Arbetets titel – Title Discussion of the Level of Logging in Finland in 2017-2019 – A Polanyian View			
Oppiaine/Opintosuunta – Läroämne/Studieinriktning – Subject/Study track Environmental change and policy			
Työn laji – Arbetets art – Level Master's thesis		Aika – Datum – Month and year 5.5.2020	Sivumäärä – Sidoantal – Number of pages 56
Tiivistelmä – Referat – Abstract			
<p>In the years 2017-2019 there was quite vivid discussion about the level of logging in Finland. Finland, as forested country, had put high hopes of bioeconomy as a strategyline for future. In addition the demand of cellulose and other woodproducts had been on rising track and there was plans to build numerous pulp- and bioproduct plants in Finland. Hence the pressure to increase the level of logging had been risen. In the meantime European union tried to achieve more ambitious climatepolicy and conceived a new LULUCF (land use, land-use change and forestry)-act, which allows to take into account carbon sinks of forests in each of the member country. Aspiration to increase logging and mitigate climate change and preserve forestnature did not go together very well.</p> <p>As a method in this study theory-based content analysis is used, in which thoughts of economic historian Karl Polanyi of self-regulated markets, fictitious commodities and double movement is applied. According to Polanyi self-regulated markets wake protective counter movements in society. These counter reactions are spontaneous and they can emerge from various parts of society. They softened the hit caused to people and nature by markets. Polanyi called this mechanism double movement. The material contains mediasources such as articles from Helsingin Sanomat and Yleisradio and also public documents of the state.</p> <p>According to this study the markets determinate the use of forests and the level of logging in Finland. Public policy doesn't want to compromise the strong export industry and employer such as forestry. The use of forest is organized by the rules of markets and tree is now used as a commodity as a timber, even if nature is not originally produced to sale. Finnish forestry is a small part of growth demanding global capitalist system. As counter movements in this case appear environmental organizations, scientists, journalists, politics and citizens. Those groups were worried about carbon sinks and biodiversity of forests. Also European union acted as counter movement, when it demanded reduction of emissions of other sectors like housing and transport if carbon sinks of forests decrease.</p> <p>All in all the power of counter movements wasn't high enough to change the direction of forestry in Finland, which is over the years embedded in finnish society. A potential conflict can still emerge, when traditional nature based industry navigates in the field of international commerce, which resemble Polanyi's selfregulated markets. There was clear evidence of counter movements and they got more value from the discussion of climate change and the overall greening of society. On the other hand also lumber industry could present them as green, because they use renewable resources, which also replace fossil fuels. The larger impact on the level of logging is system-based pendulum counter movement, like depression, which swing the world economy.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Karl Polanyi, double movement, capitalism, forestry, forest, level of logging			
Ohjaaja tai ohjaajat –Handledare – Supervisor or supervisors Aleksi Räsänen, Ilmo Massa			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited HELDA - Helsingin yliopiston digitaalinen arkisto / HELDA - Helsingfors universitets digitala publikationsarkiv / HELDA - Digital Repository of the University of Helsinki			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	1
1.1 TUTKIMUSKYSYMYKSET	1
1.2 SUOMEN METSÄNKÄYTÖN JA -SUOJELUN TAUSTAA.....	2
1.3 TEOREETTINEN VIITEKEHYS - KARL POLANYI	6
2. AINEISTO JA MENETELMÄT	10
2.1 AINEISTO.....	10
2.2 MENETELMÄT	12
3. HAKKUUTASOKESKUSTELU	16
3.1 KESKUSTELUN ULOTTUVUUKSIA.....	16
3.2 HAKKUUT MARKKINOIDEN EHDILLA	17
3.3 YMPÄRISTÖJÄRJESTÖT, KANSALAISET JA TIEDEYHTEISÖ VASTALIIKKEEN ILMENTÄJINÄ	22
3.4 JULKINEN VALTA – VASTALIIKE VAI MARKKINATALOUDEN MAHDOLLISTAJA.....	27
4. TULOSTEN TARKASTELU JA POHDINTA.....	33
4.1 METSÄT JA MARKKINAT	33
4.2 VASTAISKUJA TEHOMETSÄTALOUDELLE	37
4.3 KAKSOISLIKE-TEORIAN SOVELLUKSIA TUTKIMUKSESSA	41
5. JOHTOPÄÄTÖKSET	45
6. LÄHTEET	48
LIITE 1. KÄYTETYT MEDIA-ARTIKKELIT	57

1. Johdanto

1.1 Tutkimuskysymykset

Sanotaan, että Suomi elää metsistään. Metsien taloudellisella hyötykäytöllä on täällä pitkät perinteet, mutta se on herättänyt myös närää ympäristövaikutuksillaan. Avohakkuut, tasaikäiset puupellot ja ojitukset eivät synnytä kovin positiivisia mielikuvia. Luonnonsuojelijat ja metsäteollisuus ovat olleet usein napit vastakkain. Viime aikoina on ilmastonmuutoksen myötä kiinnitetty yhä enemmän huomiota ennen vieraisiin käsitteisiin, kuten hiilinielu ja hiilivarasto. Metsät toimivat hiilinieluinä sitoessaan ilmasta hiilidioksidia ja mikäli ne sitovat enemmän hiiltä kuin sieltä poistuu, metsän hiilivarasto kasvaa. Hakkuiden lisäys pienentäisi Suomen metsien hiilinielua ja -varastoa vähintään vuosikymmeniksi eteenpäin. (Soimakallio 2017; VNS 7/2017 vp YmV 10.10.2017a.) Tästä kaikesta herää kysymys, kuinka paljon sitä metsää oikein voi hakata ja kuka sen määrittää?

Suomessa virisi vuosina 2017-2019 melko vilkas keskustelu metsien hakkuumääristä. Se alkoi Euroopan unionin suunnittelemasta LULUCF-asetuksesta, joka aikanaan vuodesta 2021 alkaen toisi myös maankäyttösektorin (mukaan lukien metsät) ilmastotavoitteiden ja päästövähennysten piiriin. Tämä uhkasi Suomen valtion ja metsäteollisuuden suunnittelemaa lisähakkuuta. (Esim. Yle 13.9.17; VNS 7/2017 vp.; Mutanen ym. 2019.)

Suomen metsien suurin puutuotannollisesti kestävä hakkuumäärä vuodessa kaudelle 2015-2025 on Luonnonvarakeskuksen mukaan 84,3 miljoonaa kuutiota. Vuonna 2018 päästiin jo melko lähelle tätä, kun Suomessa hakattiin 78 miljoonaa kuutiota runkopuuta. (Luke 2018.) Puutuotannollisesti kestävä hakkuumäärä ei kuitenkaan ole sama asia kuin ilmaston ja metsien monimuotoisuuden kannalta kestävä määrä. Monet tahot ovatkin pitäneet Suomen kasvavaa hakkuutasoa hiilinielujen ja biodiversiteetin säilyttämisen kannalta liian suurena. (Esim. HS 1.4.19.)

Käsittelen hakkuutasokysymystä taloushistorioitsija Karl Polanyin ajatusten ja teorioiden valossa. Hänen vuonna 1944 kirjoittamansa klassikkoteos *The Great Transformation* (suom. *Suuri Muutos*) on noussut uudelleen esiin 1980-luvulta lähtien yhteiskuntatutkimuksessa. Ilmo Massan mukaan

silloin alkoi yhteiskuntatieteissä näkyä paradigman muutos, jolloin alettiin ottaa ympäristöongelmat vakavasti tutkimuksen kohteeksi. Polanyi kuuluu niin sanottuihin modernisaation katkosta ennakoiviin teoreetikoihin, jotka suhtautuvat yhteiskunnan luontosuhteen korjaamiseen pessimistisesti, ainakin jos kehitys jatkuu vain samaa rataa. (Massa 2009, 10.) Polanyin ajatuksia on käytetty teoreettisena pohjana monenlaisissa teoksissa ja artikkeleissa etenkin sosiologian ja taloustieteen aloilla, mutta jonkin verran myös yhteiskunnallisessa ympäristötutkimuksessa. (England 2015; Prudham 2013.) Suomessa tämä on jäänyt kuitenkin vähemmälle. Nyt paikkaan tätä aukkoa, kun yritän löytää uutta näkökulmaa ajankohtaiseen metsäkeskusteluun. Käytän hakkuumäärädebattia case-tapauksena, johon peilaan Polanyin ideaa itsesääntelevistä markkinoista ja sen herättämistä suojelevista vastatoimista yhteiskunnassa. (Polanyi 1944/2009.)

Tutkimuskysymyksenä tässä työssä on mitä hakkuutasokeskustelussa metsien markkinalähtöisestä käytöstä kirjoitetaan mediassa ja valtionhallinnon asiakirjoissa Suomessa ja mitä vastareaktioita markkinalähtöisyys herättää tämän aineiston mukaan yhteiskunnassa. Edelleen tutkin julkisen vallan roolia hakkuutasokeskustelussa ja metsien hyödyntämisessä. Pyrkiikö vallanpitäjät turvaamaan metsämarkkinoiden toimivuuden vai hillitsemään puun kaupallista tuotantoa ilmasto- ja suojelukysymyksiin vedoten. Laajemmin ajateltuna pohdin kapitalismin ja ekologisen kestävyyden vanhaa ristiriitaa. Aineistona käytän Helsingin Sanomien ja Yleisradion artikkeleita sekä soveltuvien osin valtionhallinnon asiakirjoja. Tutkimusmenetelmäni on teorialähtöinen laadullinen sisällönanalyysi, jossa teoriana on edellä mainitun taloushistorioitsija Karl Polanyin ajatukset markkinoista ja yhteiskunnasta.

1.2 Suomen metsänkäytön ja -suojelun taustaa

Suomi kuuluu boreaaliseen havumetsävyöhykkeeseen, joka ulottuu halki pohjoisen pallonpuoliskon läpi Venäjän ja Pohjois-Amerikan. Pohjoisessa se rajautuu tundraan ja etelässä lauhkean vyöhykkeen lehti- ja sekametsiin. Fennoskandian erityispiirteenä on merellinen ilmasto, jonka vuoksi boreaalisen vyöhykkeen eteläraja kulkee täällä pohjoisempana ja keskilämpötila on useita asteita korkeampi. (Mönkkönen 2004, 32-36.) Suomen pääpuulajit ovat mänty (50 %) ja kuusi (30 %), lehtipuista yleisin on koivu (17 %) (Vaahtera ym. 2018).

Metsien käytön historia alkaa Suomessa joskus jääkauden jälkeen varhaisten eränkävijöiden toimesta. Myöhemmin pronssikaudella (1500-500 eKr.) alkoi pienimuotoinen eräviljely ja metsien raivaus polttamalla. Väestön kasvaessa ja kaupallisen toiminnan laajentuessa siirryttiin 1500-luvulla kaskeamisen aikaan ja näin saatiin tilaa asuinrakennuksille ja pelloille. Sen turvin pysyvä asutus levisi Keski-Suomeen, Pohjois-Savoon ja Pohjois-Karjalaan. Pohjanmaalla tervanpoltto oli merkittävää ja terva olikin pitkään maamme tärkein vientiartikkeli. Puun kulutuksessa merkittävä osuus oli myös polttopuiden hankinnalla, koska muutakaan polttoainetta ei juuri ollut saatavilla. Jopa puolet Suomessa hakatusta puusta meni ennen teollistumista polttoaineeksi. Kaskenpoltto saavutti huippunsa 1800-luvulla ja hiipui 1900-luvun alussa. (Kuuluvainen ym. 2004, 114-120; Kunnas & Myllyntaus 2013, 52.)

Suomessa oli käytetty vesisahoja jo pitkään, mutta teollistumisen myötä tännekin tuli 1860-luvulla höyrysahoja ja puuhiomoja. Kaksi vuosikymmentä myöhemmin ensimmäiset selluloosa- ja paperitehtaat perustettiin. Tämä johti luonnollisesti metsien kasvavaan hyödyntämiseen. Suomen teollistuminen perustuikin aluksi uusiutuvien energianlähteiden, puun ja vesivoiman, käyttöön. Maanomistajille oli kannattavampaa myydä puuta suoraan sahoille ja tehtaille, kuin ryhtyä hankalaan kaskeamiseen joko itse tai vuokraviljelynä. Polttamiseen perustuva viljely siirtyi vähitellen soille, jotka ojitettiin ja pintaturve sytytettiin palamaan. Puu hakattiin tuohon aikaan määrämittaharsinnalla, jossa vain tietyt läpimitat täyttävät rungot otettiin. Vähitellen kuitu- ja polttopuulle tuli enemmän käyttöä ja harsinta väheni, mutta se jatkui jossain määrin aina 1950-luvulle asti. Toistuvasti määrämittahakatut metsät muuttuivat huonokasvuiseksi ja taloudellisessa mielessä vähempiarvoisiksi. (Kuuluvainen ym. 2004, 122-123; Kunnas & Myllyntaus 2013, 53-54.)

Sotien jälkeen 1950-luvulla koettiin Suomen metsätaloudessa suuri muutos, kun talous kasvoi ja kehittyi voimakkaasti. Metsät olivat tärkein luonnonvaramme ja talouden veturi. Teollisuuden toiveiden mukaisesti vajaatuottoiset metsäalat pyrittiin uudistamaan tasalaatuisiksi talousmetsiksi ja siirryttiin metsikkökuvioittaisiin uudistushakkuisiin eli avohakkuisiin. Suurinta kestäväää hakkuumäärää pyrittiin tietoisesti nostamaan. Maa muokattiin hakkuun jälkeen ja puut istutettiin tai kylvettiin uudestaan. Jossain tapauksissa käytettiin luontaista uudistamista siemenpuiden avulla. Lisäksi rakennettiin uusia metsäautoteitä, ojitettiin soita ja lisättiin lannoitusta. Nämä metsänkäsittelymenetelmät kasvattivat tuotetun puun määrää, mutta kavensivat metsien

monimuotoisuutta. (Kuuluvainen ym. 2004, 124-127; Jokinen 2001, 175.) Tässä vaiheessa luonto ja metsät koettiin enemmän ihmisten käytön kohteina eikä moderni ympäristöliike ollut vielä kehittynyt. Maa piti jälleenrakentaa toisen maailmansodan jälkeen ja metsäteollisuus oli siinä avainroolissa.

Ympäristöhuoli metsien, vesistöjen ja ilman pilaamisesta alkoi nousta pikku hiljaa 1960- ja 1970-luvuilla. Tämä liittyi yleismaailmalliseen ympäristöherätykseen, jossa oli oikeastaan kyse ihmiskunnan tulevaisuudesta enemmän kuin vain yksittäisistä ongelmista. Virisi kulttuurinen ajatus, että ympäristö tulisi huomioida kaikessa inhimillisessä toiminnassa. Luonnonsuojelijoiden ja metsäammattilaisten vastakkainasettelu oli kuitenkin Suomessa tässä vaiheessa hyvinkin jyrkkää ja metsäteollisuus joutui välillä julkisenkin ryöpytyksen kohteeksi. Äänekkäimmistä tämän vaiheen luonnonsuojelijoista voisi mainita kalastaja Pentti Linkolan ja dosentti Pekka Nuortevan. Ympäristöväki vaati lisää suojelualueita ja arvosteli tehometsätaloutta avohakkuineen ja ojituksineen, mutta metsäteollisuuden asenne oli tässä vaiheessa torjuva, eikä rakentavaa neuvotteluyhteyttä juuri löytynyt. Tehtaiden päästöjä tosin saatiin paremmin kuriin. Vuonna 1962 voimaan tullut vesilaki kiristi tehtaiden päästönormeja, joskin viranomaiset joutuivat aluksi antamaan siirtymäaikoja, kun teknisiä edellytyksiä lupaehtojen täyttymiseen ei yhtiöillä ollut. (Haila 2001, 28, 40; Viitala 2003, 13-14; Virtanen 2008, 304-306, 341.)

Suuria julkisia metsäkiistoja käytiin 1980-luvun lopulla muun muassa Kessillä ja Talaskankaalla, ja osittain niiden seurauksena alettiin suunnitella suojeluohjelmaa valtion mailla sijaitseville vanhoille metsille. Tietoa kyseenalaisista hakkuista oli tihkunut myös keskieurooppalaisille puunostajille, mikä säikäytti metsäfirmoja. (Rannikko 2013, 234-236.) Viimeistään 1990-luvulla metsien monimuotoisuuskeskustelu pääsi vauhtiin ja metsätaloudelta edellytettiin puuntuotannon lisäksi ekologista ja sosiaalista kestävyyttä. Tähän velvoittivat myös kansainväliset sopimukset, joita solmittiin esimerkiksi YK:n vuoden 1992 ympäristö- ja kehityskonferenssissa Rio de Janeirossa. Samaan aikaan sellu- ja paperiteollisuuden rikkipäästöt ja jätevesikuormitus saatiin laskemaan huomattavasti. (Kuuluvainen ym. 2004, 133-135; Virtanen 2008, 342.) Paikalliset saastutusongelmat onkin saatu teollisuusmaissa melko hyvin kuriin, mutta tilalle ovat tulleet globaalit kysymykset ilmastonmuutoksesta ja biodiversiteetin köyhtymisestä. Osa ympäristöliikkeistä kuten, Greenpeace ja WWF, on kasvanut suuriksi monikansallisiksi organisaatioksi, ja ne nojaavat yhä enemmän tieteelliseen tietoon. (Haila 2001, 32.)

Suomen metsäteollisuusyhtiöt alkoivat kasvaa voimakkaasti 1970-luvulta lähtien. Ne olivat tiukasti kytköksissä alan kansainvälisiin markkinoihin vientipainottuvuutensa takia. Markkina-asemia paranneltiin investoinneilla, fuusioilla ja yritysostoilla sekä perustamalla yhteinen vientiyhtiö Finnpap. Varsinaisia suuryrityksiä suomalaisista metsäyhtiöistä tuli myöhemmin kuin muualla monimuotoisen yhteistoimintansa vuoksi, mutta viimeistään 1990-luvun lopulla ne toimivat jo puhtaasti kansainvälisen kapitalismin pelikentällä, jossa pääoma- ja rahoitusmarkkinat on vapautettu ja kansallisella sääntelyllä ei ole sijaa. Globalisaatiota on osaltaan kiihdyttänyt Aasian markkinoiden nousu ja metsäteollisuuden tuotteiden kysynnän kasvu siellä, sekä merikuljetusten kustannusten lasku. (Ojala 2008, 193-195, 221, 223-225.) Metsäteollisuus, metsänomistajat ja metsäammattilaiset muodostivat vahvan intressiryhmän, jonka tehtävä oli turvata puuntuotanto Suomessa (Jokinen 2001, 172).

Metsien voimakas hyödyntäminen raaka-aineena aiheuttaa ongelmia luonnon monimuotoisuuden kannalta. Hoidettu talousmetsä on rakenteeltaan erilainen kuin luonnontilainen metsä, jonka uusiutuminen perustuu häiriödynamiikkaan. Yhteiskunnassa on usein monenlaisia mielipiteitä koskien riittävää monimuotoisuuden tasoa metsissä. Tarvitaan kattavaa ekologista tutkimustietoa ja hyötyjen ja kustannusten vertaamista sekä rakentavaa vuoropuhelua kansalaisten, viranomaisten ja eturyhmien välillä. Monimuotoisuuden turvaamiselle on vaikea asettaa markkinahintaa, joten se jää monesti julkisen vallan harteille. Se arvioi riittävän suojelualueiden ja hakkuurajoitusten tason perustuen yhteiskunnalliseen arvostukseen ja markkinoiden määrittämiin kustannuksiin. (Kuuluvainen & Ollikainen 2004, 315-318.) Mielestäni myös luonnon itseisarvo on pohtimisen arvoinen asia, aina ei tarvitsisi laskea taloudellista hyötyä esimerkiksi ekosysteemipalveluiden kautta. Suomen lajien uhanalaisuudesta kertovan Punaisen kirjan mukaan joka yhdeksäs eläin- tai kasvilaji on maassamme uhanalainen. Metsien talouskäytöstä johtuva elinympäristön muutos on näistä lajeista lähes kolmasosalle (27,5%) ensisijainen syy heikolle tilanteelle. Erityisesti lehdoissa elävät lajit ovat vaaravyöhykkeellä. Tarkemmin määriteltynä talousmetsissä haittaa aiheuttavat etenkin vanhojen metsien, lahopuiden ja kuloalueiden väheneminen sekä puulajisuhteiden muutokset. (Hyvärinen ym. toim. 2019, 25, 32, 42, 47.)

1.3 Teoreettinen viitekehys - Karl Polanyi

Tutkimuksessa havaintoja tarkastellaan yleensä etukäteen määritellystä näkökulmasta, jota kutsutaan teoreettiseksi viitekehykseksi (Alasuutari 2011, 79). Tämän työn teoreettinen viitekehys perustuu taloushistorioitsija Karl Polanyin ajatuksiin markkinataloudesta sekä ihmisen ja luonnon suhteesta siihen. Karl Polanyi julkaisi pääteoksensa *The Great Transformation* vuonna 1944 ja käyttäen tässä tutkielmassa Natasha Vilokkisen suomentamaa versiota *Suuri murros* vuodelta 2009. (Polanyi 1944/2009.)

Karl Polanyi syntyi vuonna 1886 Wienissä intellektuelliin kulttuuriperheeseen, joka muutti Budapestiin Karlin ollessa vielä nuori. Hänen isänsä Mihály toimi rautatieinsinöörinä ja myöhemmin urakoitsijana, äiti Cecile puolestaan luennoi, kirjoitti sekä esiintyi muutenkin aktiivisesti unkarilaisen älymystön piireissä. Karlin viidestä sisaruksesta voisi mainita pikkuveli Michaelin, joka oli tunnettu kemisti ja tieteenfilosofi. (Heiskala 2009; Vezér 1990.)

Nuori Karl sai jo vuonna 1909 oikeustieteen tohtorin arvon, mutta ei koskaan lähtenyt juristin uralle. Sen sijaan hän tempautui mukaan radikaaliin opiskelijatoimintaan ja oli keskeisenä vaikuttajana unkarilaisessa Galilei-piirissä, jossa oli mukana myös muun muassa marxilainen teoreetikko Georg Lukács ja sosiologi Karl Mannheim. (Heiskala 2009.) Polanyin poliittista suuntautumista tuolloin voisi kuvata liberaaliksi sosialismiksi (Dale 2010).

Ensimmäisessä maailmansodassa Polanyi toimi Itävalta-Unkarin armeijassa ratsuväkiupseerina, ja vuonna 1919 hän muutti syntymäkaupunkiinsa Wieniin. Epäilemättä kaupungin ilmapiiri poliittisine työläisineen ja ammattiliittoineen vaikutti porvaristaustaisen Polanyin ajatuksiin ja kirjoituksiin. Hän esimerkiksi perehtyi marxilaiseen filosofiaan ja antropologiaan. Vuodet 1923-33 hän työskenteli yhdessä johtavista talousjulkaisuista *Der Österreichische Volkswirt* (concordia.ca). Wienissä Polanyi tapasi myös tulevan vaimonsa Ilona Duczynskan. (Heiskala 2009; Dale 2010.)

Fasismien nousu Itävallassa pakotti Karl Polanyin muuttamaan Lontooseen vuonna 1933. Siellä hän jatkoi kirjoittamistaan ja piti myös luentoja Oxfordin ja Lontoon yliopistoissa. Hänen luentonsa Englannin talous- ja sosiaalishistoriasta sekä kansainvälisestä kaupasta toimivat hänen myöhemmän pääteoksensa *The Great Transformation* pohjana. Se julkaistiin tosin vasta vuonna 1944, kun Polanyi

oli jo siirtynyt Yhdysvaltoihin hänen saatua Rockefeller säätiön apurahan. Vuodet 1940-43 hän toimi vierailevana tutkijana Vermontissa Bennington Collegessa ja viimeisteli kirjaansa. Aluksi teos sai melko nuivan vastaanoton, mutta on noteerattu viime vuosikymmeninä yhä voimakkaammin tutkijoiden parissa (Gräser 2019). Vuonna 1947 Polanyi vastaanotti paikan arvostetussa Columbia Universityssä New Yorkissa, jossa hän ehti toimia kuusi vuotta taloushistorian parissa ennen eläköitymistään. (Heiskala 2009; concordia.ca.)

Polanyin yksi tärkeimmistä huomioista liittyy liberalististen markkinoiden itseohjaavuuteen. Sen suunnan määrittävät markkinahinnat ja oletettu voitontavoittelu. Yhteiskunta jää talousjärjestelmän liitännäiseksi sen sijaan, että talous olisi uppoutunut osaksi sosiaalisia rakenteita. Polanyi kuitenkin muistuttaa, että ihmisten toimia eivät historian saatossa yleensä ole ensisijaisesti ohjanneet taloudelliset vaikuttimet, vaan tämä on suhteellisen uusi ilmiö, jonka etenkin teollistuminen mahdollisti. (Polanyi 1944/2009.) Yhteiskunta siirtyi 1800-luvun Englannissa vahvasti hyödykkeiden koneelliseen tuotantoon ja järjestelmään, joka määrittä kaikelle hinnan (Rajan & Duncan 2013). Kalliit koneet edellyttivät pitkäkestoisia investointeja ja työvoiman varmaa saatavuutta, mikä johti työmarkkinoiden syntyyn (Bernard 1997). Teollisen vallankumouksen myötä alkoi myös talouskasvun aika, kun sekä väestö että tuotanto kasvoivat yhtä aikaa. Ennen teollistumista talouskasvu oli ollut hyvin lähellä nollaa. (Piketty 2013/2018, 76.)

Valtio ei saanut 1800-luvulla puuttua markkinoiden toimintaan ja näin ollen poliittiset ja taloudelliset instituutiot tuli erottaa toisistaan. Kaikki tuotanto oli alistettu markkinoiden alle, joten myös niin sanotut kuvitteelliset hyödykkeet työ, maa ja raha kuuluivat niiden piiriin ja saivat tavaraluonteen. Tavarakuvitelma mahdollisti yhteiskunnan organisoinnin markkinaperiaatteen mukaisesti. Polanyi kuitenkin kritisoi, että koska työ on yhtä kuin ihminen ja maa on yhtä kuin luonto, niitä ei voi saattaa yksioikoisesti markkinoiden lakien alaiseksi eikä niille voi antaa vaihdantaan kuuluvaa tavaraluonnetta. Myöskään raha, joka symboloi ostovoimaa, ei sovi tavaramääritelmään. Polanyi kuvailee dramaattisesti, että jos vain markkinamekanismin annettaisiin ohjailla ihmistä ja sen elinympäristöä, tämä johtaisi koko yhteiskunnan ja myös luonnon tuhoon. Itsesääntelevät markkinat synnyttävätkin yhteiskunnassa suojelevia vastatoimia, kuten ammattiyhdistysliikkeet tai sosiaalilainsäädäntö. (Polanyi 1944/2009.) Nykyisin voidaan katsoa ympäristönsuojelun olevan usein tämänkaltaisen vastatoimi markkinoiden ylivaltaa vastaan.

Periaatetta markkinaohjauksesta ja suojelevista vastavoimista Polanyi kutsui *kaksoisliikkeeksi* (double movement). Yhteiskunta ikään kuin suojautui rajoittamattoman markkinatalouden vaaroilta ja pehmensi sen aiheuttamaa iskua. Tällainen vastaliike oli elintärkeää yhteiskunnan suojelun kannalta, mutta se oli ristiriidassa markkinoiden itsesääntelyn kanssa. Vastaliike sai lukuisia eri ilmenemismuotoja, koska laajentuneet markkinat koskettivat niin monia yhteiskunnan kerroksia. Kyseessä saattoi olla ihminen, luonto tai tuotanto-organisaatio. Käytännössä tämä tarkoitti 1800-luvun loppupuolen Englannissa esimerkiksi lakeja, joissa kiellettiin ottamasta alle kaksitoistavuotiaita poikia töihin tai annettiin köyhäinhoidon viranomaisille oikeus suorittaa rokotuksia. (Polanyi 1944/2009.)

Maailmanlaajuisten tavaramarkkinoiden, pääomamarkkinoiden ja valuuttamarkkinoiden organisoiminen kultakannan avulla antoi kyllä markkinamekanismille ennenkuulumattoman voiman, mutta sen vastapainoksi syntyi syvään juurtunut liike, joka pyrki vastustamaan markkinajohtoisen talouden turmiollisia vaikutuksia (Polanyi 1944/2009, 141).

Kaksoisliike-teoriaa on pidetty yhteiskunnallisessa tutkimuksessa hedelmällisenä. Polanyi ikään kuin laajentaa Marxin työnantajan ja työntekijän välisen luokkataistelun koskemaan myös kamppailua valtion ohjauksesta ja sen tarjoamista palveluista sekä kansainvälisistä työvoiman, hyödykkeiden ja rahan virtauksista. (Block 2008.) Tässä työssä pureudun myös valtion rooliin suhteessa markkinoihin hakkuutasokysymyksessä. Polanyin uniikki yhdistelmänsä taloushistoriaa, sosiologiaa ja antropologiaa tarjoaa työkaluja myös tämän päivän tutkimukseen. Hänen näkemystään yhteiskunnasta voisi luonnehtia kokonaisvaltaiseksi. (England 2015.) Uusklassinen taloustiede sen sijaan nojaa yksilöiden taloudellisen toiminnan mikrotarkasteluun, joista matemaattisia malleja käyttäen johdetaan yhteiskunnan makroilmiöitä (Heiskala 2009, 23). Polanyin teorioita sovelletaan nykyisin myös yhteiskuntatieteellisessä ympäristötutkimuksessa (Esim. Prudham 2005). Nicholas Low esittää, että kaksoisliikkeen sijaan voitaisiin puhua kolmoisliikkeestä (triple movement), jossa markkinoiden ja sosiaalisen suojelun lisäksi otetaan huomioon ympäristönsuojelu (Low 2002). Toisin sanoen kaupallistaminen aiheuttaa väkisinkin muutoksia sosiaalis-ekologisissa suhteissa ja ympäristöpolitiikka ja -muutos ovat osa laajaa sosiaalista vastareaktiota kapitalistiselle siirtymälle (Prudham 2013).

Nancy Fraserin mukaan Polanyin ajatukset tarjoavat lupaavan pohjan laajamittaiselle teorialle, joka yhdistäisi meneillään olevan yhteiskunnallisen kriisin taloudelliset, sosiaaliset ja ekologiset puolet. Polanyi ei käsittänyt talouden romahdusta kapeakatseisesti, vaan yhdisti siihen hajaantuneet yhteisöt, elinolojen tarvelemisen ja luonnonympäristön pilaamisen. (Fraser 2014.) Myös globalisaatiokriitikot ovat ottaneet Polanyin kaksoisliiketeorian omakseen, kun he tarkastelevat maailmantalouden sosiaalisia ja ekologisia rajoja ja näkevät siinä samankaltaisuuksia teollistumisen aikakauden kanssa (Bernard 1997).

Karl Polanyi oli jo 1940-luvulla ilmestyneessä pääteoksessaan huolissaan maaperän ja sen resurssien koskemattomuuteen liittyvistä turvallisuus ja varmuusnäkökohdista, kuten ruokavarojen riittävydestä ja väestön elinvoimasta. Hän mainitsi jopa metsien hakkaamisesta koituvan eroosion ja tomumyrskyjen olevan uhka joissain valtioissa. (Polanyi 1944/2009, 301.) Perusongelma kuitenkin oli työn ja maan (luonnon) ottaminen markkinoiden piiriin ja näin yhteiskunnan perusolemus muuttui markkinoiden lakien alaiseksi (Polanyi 1944/2009, 134).

Jos markkinamekanismin sallittaisiin ainoana tekijänä ohjata ihmisen ja luonnonympäristön kohtaloa, jopa ostovoiman määrää ja käyttöä, seurauksena olisi yhteiskunnan tuhoutuminen. (Polanyi 1944/2009, 136)

Maa (luonto) ei ole ihmisen tuottamaa. Se voidaan kyllä myydä, mutta sitä ei voi irrottaa laajemmista ekologisista yhteyksistään. Luontoa ei voi myöskään täysin kaupallistaa ja sen yrittäminen herättää vastaliikkeitä elinkeinojen ja henkisten arvojen puolustamiseksi. Vastaliike voi nousta mistä yhteiskunnan osasta tahansa ja sitä voi luonnehtia demokraattiseksi, koska se puolustaa yhteisön arvoja ja käytäntöjä. (Lowe & Paavola 2005, 88-89, 92.)

2. Aineisto ja menetelmät

2.1 Aineisto

Tässä työssä käyttämäni lähteet koostuvat media-arkistoaineistosta ja valtion asiakirja-aineistosta. Nämä ovat aineistoina varsin erilaisia ja pääpaino tässä tutkimuksessa on ensin mainitussa, mutta katson, että valtion asiakirjat auttavat ymmärtämään tiettyjä kehityskulkuja paremmin ja kertovat ainakin valtion strategisista päämääristä metsien käytön suhteen, vaikka ne voivat toisinaan olla melko yleisluonteisia. Käytettäessä mediaa lähteenä pitää olla kriittinen ja huomioida kyseisen tiedotusvälineen motiivit ja näkökulmat (Henriksson & Kastari 2001, 137). Valitsinkin tähän aineistoon Suomessa suurimmat ja luotettavimpina pitämäni toimijat eli Helsingin Sanomat ja Yleisradion. Molemmat tuottavat paljon talouteen ja politiikkaan liittyvää uutisaineistoa ja tarjoavat aiheisiin monipuolisia näkökulmia. Ääneen päästetään keskeisten poliitikkojen lisäksi niin metsäteollisuus, ympäristöjärjestöt kuin tieteen tekijätkin. Tietysti joukossa oli myös artikkeleita, jotka eivät tuoneet lisäarvoa tutkimukseen, vaikka ne sisälsivätkin halutun hakusanan, mutta näitä oli suhteessa melko vähän.

Joukkoviestimet toimivat kaiken kaikkiaan interdiskursiivisena eli vuoropuhelun mahdollistavana areenana ja tavoittavat laajan yleisön. Toimijat ja tavoitteet tulevat näkyviksi ja samalla kansalaisyhteiskunta rakentuu. Toimijoiden kesken kilpaillaan myös siitä, kuka pääsee määrittelemään kyseessä olevan ongelman eli kenen määrittelystä tulee yleisesti hyväksyttyä. Viestiminen ja julkisuudessa näkyminen on olennainen osa nykyistä poliittista kulttuuria. (Välvirronen 1996, 89; Seppänen & Välvirronen 2012.) Mediaa on toisaalta myös pidetty vallan vahtikoirana ja tässä aineistossa erottui se, että valtion metsälinjauksia pyrittiin haastamaan etenkin ilmastonäkökohtiin vedoten. Myös metsien riittävän monimuotoisuuden tason määrittelyssä yhteiskunnassa medially on tärkeä rooli. Helsingin Sanomat ja Yleisradio tarjoavat myös kattavat digitaaliset arkistot lukijoilleen, mistä oli suuri apu tämän tutkimuksen teossa.

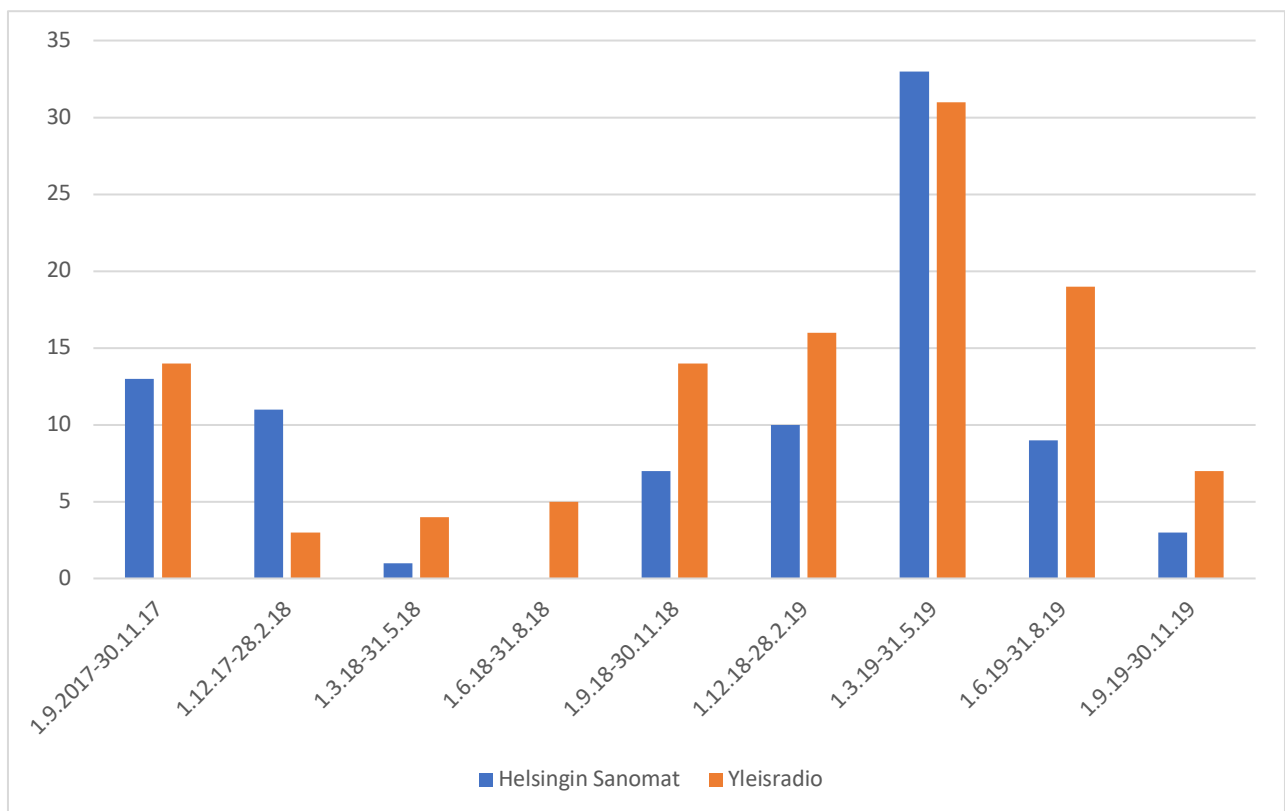
Tarkastelin valtion strategisia painopisteitä metsätalouden osalta, jotta kokonaiskuva julkisen vallan roolista ja tavoitteista asian tiimoilta selkeytyisi. Valtion asiakirjoista valitsin neljä ajankohtaista selontekoa ja strategiaa, joista kaksi liittyi metsäpolitiikkaan ja kaksi ilmastopolitiikkaan. Metsäpolitiikkaa käsittelivät maa- ja metsätalousministeriön laatimat Kansallinen metsästrategia

2025 ja Valtioneuvoston metsäpoliittinen selonteko 2050. Ilmastokysymykset linkittyvät vahvasti metsähakkuihin hiilinielujen kehityksen ja biomassan energiakäytön takia. Tähän liittyen hyödyllistä taustatietoa antoivat Valtioneuvoston selonteko keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta vuoteen 2030 ja Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta vuoteen 2030. Näistä ilmastopoliittisista selvityksistä ensin mainittu sisälsi kiinnostavia asiantuntijalausuntoja niin metsäteollisuuden kuin tutkijoiden puolelta.

Lisäksi katsoin mitä uudessa hallitusohjelmassa on sanottu metsien osalta. Nykyinen hallitusohjelma oli ensin Antti Rinteen (sd) nimissä, mutta tätä tutkielmaa tehtäessä Suomessa vaihtui pääministeri, joten se on nyt Sanna Marinin (sd) hallituksen ohjelma. Ohjelma pysyi kuitenkin sisällöltään samana. Katsoin myös miten poliittinen kenttä on jakaantunut aineiston perusteella hakkuutasokeskustelussa. Eduskunnan arkistoa kävin läpi sopivilla hakusanoilla (Esim. metsätalous, hiilinielu) ja löysin kolme aihepiiriin liittyvää kirjallista kysymystä hallitukselle ja niiden vastaukset, sekä yhden hakkuuihin liittyvän talousarvioaloitteen, jotka otin myös mukaan. Suulliset kysymykset ja puheenvuorot esimerkiksi kyselytunnilla rajasin tästä tutkimuksesta pois, koska tulin siihen tulokseen, että eri poliittisten ryhmien kannat tulevat selviksi jo muun aineiston avulla. Nämäkin lähteet olivat vapaasti digitaalisesti saatavilla, joten arkistokäyntejä ei tarvittu.

Haarukoidessani uutisartikkeleita käytin ensin hakusanoja hakkuutaso ja hakkuumäärä. Myöhemmin otin mukaan myös sanan tai paremminkin lyhenteen LULUCF (land use, land-use change and forestry), joka tarkoittaa Euroopan unionin valmisteilla olevaa asetusta maankäyttösektorin (sisältää metsät) ottamisesta mukaan ilmastopäästölaskelmiin. Jos metsien käytön päästöt ylittävät sovitun referenssitason, on ne kompensoitava muilla ilmastotoimilla. Asetus on jatkoa Kioton pöytäkirjalle, jonka velvoitteet päättyvät vuonna 2020. (VNS 7/2017; HS 14.12.17.) Lähteitä tarkastelemalla selvisi, että tämän asetuksen valmistelun puiminen syksyllä vuonna 2017 käynnisti kiivaamman keskustelun Suomen metsien hakkuumääristä, joten oli luonnollista rajata artikkelihakujen alku ajankohtaan 1.9.2017, päätepisteeksi määritin 30.11.2019, jolloin aloitin tarkemman analysoinnin. Tämä hieman yli kahden vuoden tarkastelujakso antoi riittävästi materiaalia hakkuumääristä käytävän yhteiskunnallisen debatin käsittelyyn, keskustelu aiheesta kyllä jatkuu edelleen. Ne artikkelit joihin olen viitannut on koottu erilliseen liitteeseen 1.

Tällä aikavälillä Helsingin Sanomissa julkaistuja juttuja näillä kolmella hakusanalla löytyi yhteensä 88 ja päällekkäiset poistettuani niitä jäi 70. Yleisradion uutisartikkeleiden hakupalvelussa nämä luvut olivat 113 ja 94. Luin jutut läpi, otin otsikot ja päivämäärät ylös sekä tein niistä lyhyet muistiinpanot. Uutisten julkaisuajankohta painottuu kevääseen 2019 (Kuva 1.). Osittain tämä selittyy eduskunta- ja eurovaaleilla, jotka molemmat käytiin tuolloin. Hakuumäärät etenkin ilmastonäkökulmasta nousivat vaalikeskusteluissa esiin (Esim. HS 16.5.19; Yle 3.3.19). Toisaalta silloin ilmestyi myös raportteja metsien hiilinieluista esimerkiksi Suomen ilmastopaneelilta ja Luonnonvarakeskuksesta (HS 18.2.19; Yle 6.6.19).

Kuva 1. Analysoitujen media-artikkelien jakautuminen ajallisesti.

2.2 Menetelmät

Tutkimuksen menetelmäksi valitsin teorialähtöisen laadullisen sisällönanalyysin, koska halusin tarkastella aineistoa nimenomaan Polanyin ajatusten valossa. Teorialähtöisessä sisällönanalyysissä,

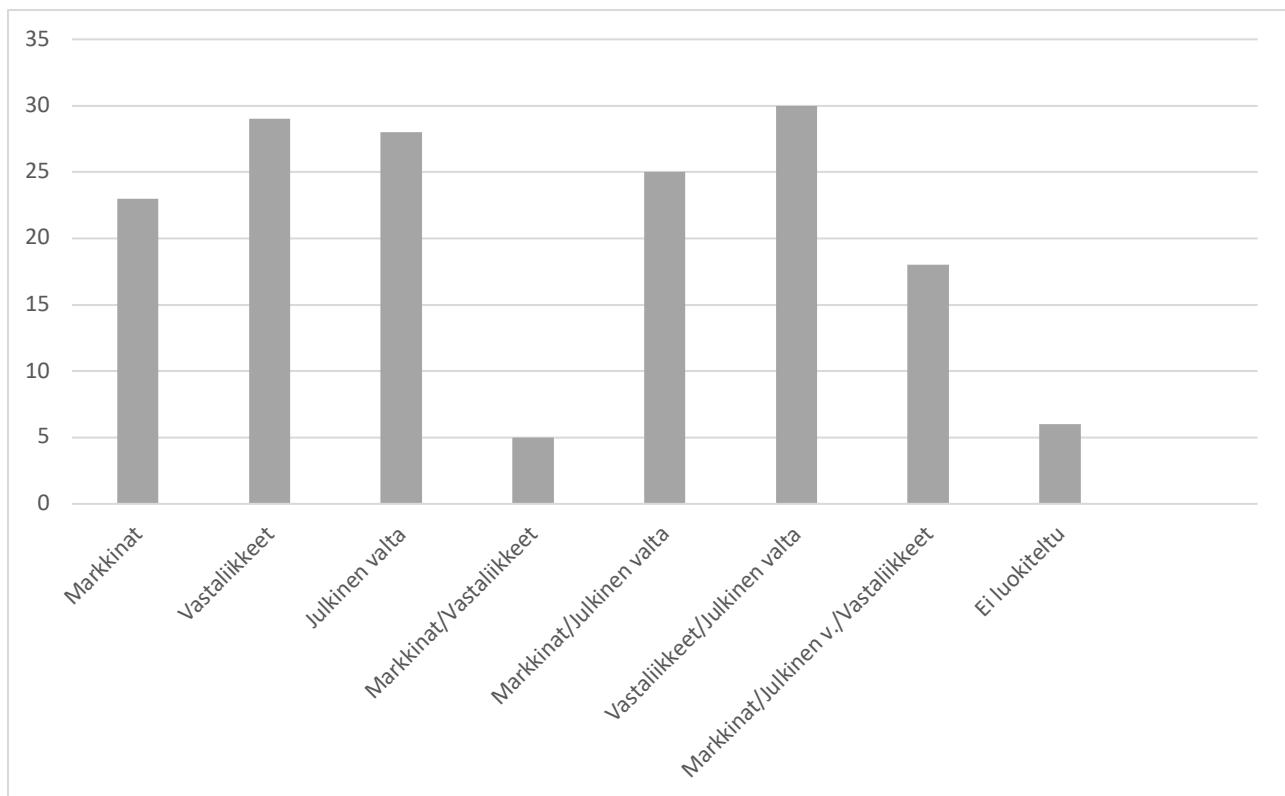
jota myös deduktiiviseksi kutsutaan, päättely kulkee yleisestä yksityiseen ja aineistoa käsitellään ennalta valitun teorian näkökulmasta (Silvasti 2014, 40,42). Selvitin kuinka hyvin nykyaikana tämän kaltaisessa case-tapauksessa voi soveltaa Polanyin teorioita itsesääntelevistä markkinoista, kuvitteellisista hyödykkeistä ja kaksoisliikkeestä. Tässä tutkimuksessa painotin kaksoisliiketeoriaa (double movement), jonka mukaan valloilleen päästetty markkinakoneisto herättää yhteiskunnassa suojelevia vastatoimia, jotka ilmenevät eri tavoin (Polanyi 1944/2009). Tutkin miten aineistossa kuvataan metsähakkuiden markkinalähtöisyyttä ja mitä vastareaktioita se näyttää herättävän. Tutkin keskeistä sisältöä teorian valossa, eli en niinkään miten jotain sanottiin, vaan mitä sanottiin. On muistettava, että valmiita teorioita sovellettaessa käsittely saattaa jäädä pintapuoleiseksi, mutta niiden avulla voidaan saada uutta tietoa ja uusi näkökulma tutkittavaan asiaan (Hietala 2001, 26).

Ylipäänsä ympäristötutkimukselle taloudellisen toiminnan tarkastelu on tärkeää, koska ihmisen ja luonnon vuorovaikutus tapahtuu usein juuri talouden kautta (Väyrynen 2009, 48). Markkinat koordinoivat globaalisti hyödykkeiden tuotantoa, kulutusta ja vaihtoa, joten se on oleellinen yhteiskunnallisen toiminnan kenttä, jossa keskeisiä toimijoita ovat keskenään kilpailevat yritykset ja kuluttajat. Markkinat kuitenkin tarvitsevat sujuvasti toimiakseen pelisääntöjä ja valtiollista sääntelyä. (Peltonen & Åkerman, 118-120.)

Alasuutarin mukaan tutkimusmetodi eli menetelmä koostuu niistä käytännöistä, joiden avulla tutkija tuottaa havaintoja ja säännöistä, joilla näitä havaintoja muokataan ja tulkitaan (Alasuutari 2011, 82). Pitäen mielessä edellä mainitut Polanyin teoriat muodostin alustavan analyysirungon ja hahmottelin aineistosta siihen sopivia kokonaisuuksia tai teemoja (Tuomi & Sarajärvi 2009, 113). Teemoittelun avulla pyritään erottelemaan tutkimusongelman kannalta olennaiset aiheet (Eskola & Suoranta 2008, 174), ja aineisto pilkotaan ja ryhmitellään erilaisten aihepiirien mukaan (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93). Muodostin kolme pääteemaa metsien hakkuutasokeskusteluun: markkinat, vastaliikkeet ja julkinen valta. Näistä kaksi ensimmäistä tulivat selkeästi Polanyin kaksoisliike-teorian mukaan ja kolmaskin liittyy siihen vahvasti, koska Polanyin hahmottelemat itsesääntelevät markkinat pyrkivät erottamaan talouden ja politiikan, jotta talous voisi toimia vapaasti omien lakiansa mukaan (Polanyi 1944/2009). Tähän liittyen otin mukaan kolmannen teeman eli julkisen vallan. Julkinen valta voi tilanteesta riippuen kallistua joko markkinoiden tai vastaliikkeen suuntaan, ja selvitänkin miten tämä ilmenee hakkuutasokeskustelussa.

Käytännössä katsoin mitä artikkeleissa käsiteltiin ja mistä näkökulmasta. Jos artikkelissa esimerkiksi puhuttiin metsäteollisuuden tarpeista, vientinäkymistä tai metsätalouden toimintamahdollisuuksien turvaamisesta, katsoin sen kuuluvan markkina-teeman alle. Vastaliikehenkisiksi arvioin hakkuumäärien lisäykseen kriittisesti suhtautuneet jutut. Niitä olivat esimerkiksi artikkelit tutkimusraporteista tai kriittiset kommentit ja mielipidekirjoitukset. Julkinen valta-osioon kuuluivat artikkelit, joissa pohdittiin hallituksen ja viranomaisten roolia hakkuissa. Siihen sijoitin myös poliitikoista, puolueista ja Euroopan unionista tehdyt jutut. Lisäksi oli luontevaa käsitellä valtiohallinnon asiakirjoja tässä kohtaa ja painotin niidenkin tarkastelussa kuinka markkinamyönteisiltä tai vastaliikehenkisiltä ne näyttivät.

Arvioin jokaisen artikkelin kohdalla mihin teemaan sen voisi sijoittaa. Useassa tapauksessa en voinut sanoa artikkelin kuuluvan vain yhden teeman alle, vaan se edusti kahta tai jopa kaikkia kolmea teemaa, koska esimerkiksi laajemmissa jutuissa käsiteltiin hakkuita monelta kantilta. Pitää muistaa, että vastaliike-teema on ehkä hieman yliedustettu, koska mediat kirjoittavat mieluummin normista poikkeavista tapahtumista tai reaktioista. Toisaalta metsäteollisuuden asema suomalaisessa yhteiskunnassa on vahva ja se saa kyllä äänensä kuuluviin tiedotusvälineissä (Esim. Yle 22.5.19; Yle 30.3.19). Euroopan unioni oli LULUCF-asetuksen takia paljon esillä ja lisäksi keväällä vuonna 2019 käytiin sekä eduskunta- että europarlamenttivaalit, joten nämä seikat nostivat julkinen valta-teeman artikkelien määrää. Näistä kokonaisuuksista muodostin omat alaluvut tutkielman analyysilukuun. Tämän luvun tarkoituksena on nimenomaan esitellä aineistosta säännönmukaisuuksia ja ilmiöitä, joihin voi pureutua tarkemmin (Silvasti 2014, 37). Koostin lähteistä kunkin teeman mukaisesti olennaisimmat asiat tutkimuksen kannalta. Seuraavassa tarkasteluluvussa syvennän käsittelyä ottaen mukaan tutkimuskirjallisuutta ja omaa pohdintaa. Tarkastelen myös muita tutkimuksia, joissa on käytetty Polanyita teoreettisena viitekehyksenä.

Kuva 2. Analysoitujen media-artikkelien jakautuminen teemoittain.

Yllä olevasta kuviosta (kuva 2.) nähdään, että artikkelit jakaantuivat teemojen suhteen melko tasaisesti. Osittain tämä johtuu tutkittavien tiedotusvälineiden (Helsingin Sanomat ja Yleisradio) luonteesta puolueettomina ja suurina mediataloina. En lähtenyt enää pilkkomaan kokonaisuuksia pienemmiksi alaluokiksi, vaan tehtäväkseni jäi poimia ja löytää oleellinen tieto teeman sisällä käsillä olevassa kontekstissa ja viitekehyksessä. Tässä päästään jo lähelle historiallista analyysia, jossa tarkastellaan kokonaisnäkymää ja tutkittavien olioiden suhdetta siihen (Tuomi & Sarajärvi 2009, 104). Ennalta valittu teoria kuitenkin satoi tutkimusta tiettyyn näkökulmaan (Silvasti 2014, 40). Laadullinen tutkimus ylipäänsä koostuu tutkijan omien lähtökohtien ja painotusten sekä teorian hedelmällisestä yhdistämisestä (Tuomi & Sarajärvi 2009, 20).

3. Hakkuutasokeskustelu

3.1 Keskustelun ulottuvuuksia

Tarkasteltaessa aineistoa Karl Polanyin kaksoisliiketeorian valossa, siitä erottuu selkeästi kolme teemaa tai kokonaisuutta (Taulukko 1.). Ensinnäkin metsätalous on luonteeltaan markkinaehtoista, kuten muutkin pääasiassa vientiin tähtäävät alat¹, ja ensin käyn läpi mitä markkinalähtöisyys tarkoittaa tämän aineiston valossa. Toiseksi uusliberalistisia sävyjä saava markkinavetoisuus herättää yhteiskunnassa suojelevia vastatoimia, joita tässä tapauksessa edustavat ympäristöjärjestöt, kansalaiset, toimittajat ja tutkijat sekä myös osa poliitikoista. Näiden tahojen viesti oli, että hakkuumäärät ovat Suomessa ympäristön ja ilmaston kannalta liian korkeita.

Kolmas alaluku eli valtion rooli hakkuissa on hieman moniulotteisempi, koska julkinen valta luo edellytyksiä metsäsektorin markkinoiden häiriöttömään toimintaan, mutta toisaalta myös asettaa niille reunaehdot ja rajoituksia esimerkiksi suojelualueiden muodossa. Niin kuin muistamme, Polanyin mukaan itsesääntelevien markkinoiden tarkoitus on pitää valtion ohjaus minimissä, mutta tosiasiassa voi käydä päinvastoin, kun suojelun nimissä valtion on pakko puuttua asioiden kulkuun (Rajan & Duncan 2013), eli valtio voi olla myös osa vastaliikettä. Yksityismetsätalouden hallitsemassa Suomessa suojelukeinojen löytäminen on kuitenkin haastavaa. Kiellot ja määräykset vähentävät metsänomistajien tuloja ja voivat toimia tavoitteitaan vastaan. Suojelullisesti arvokkaat metsäalueet tulisi saada näyttämään säästämisen arvoisiksi myös omistajan silmissä, tässä auttavat erilaiset ympäristötuet. (Kuuluvainen & Ollikainen 2004, 323-324.)

¹ Suomen viennistä metsäteollisuuden osuus on noin viidennes (HS 13.11.18).

TEEMAT	PÄÄPIIRTEET	KESKEISET TOIMIJAT	TOIMINTAKENTTÄ
MARKKINAT	Kapitalistinen tavaroiden vaihtojärjestelmä	Metsäteollisuus, metsänomistajat	Globaali tuotantoketju
VASTALIIKE	Yhteiskunnassa herännyt protesti	Ympäristöjärjestöt, tutkijat, kansalaiset, osa poliitikoista	Media, kolmas sektori, valtion hallinto
JULKINEN VALTA	Lainsäädäntö- ja valvontaelin, joka luo taloudellisia kannusteita ja rajoitteita	Poliitikot, virkamiehet, (Suomi ja EU)	Valtion hallinto, EU

Taulukko 1. Polanyin teorioiden mukaiset teemat aineistossa.

3.2 Hakkuut markkinoiden ehdoilla

Keräämäni aineiston mukaan metsien käytön lähtökohta usein on raaka-aineen tuottamisessa ja taloudellisen voiton saamisessa. Puun kysyntään taas vaikuttaa oleellisesti tilanne maailmanmarkkinoilla. Eli maa (luonto) on Polanyin sanoin saanut tavaraluonteen ja puun tuotanto on organisoitu markkinaperiaatteen mukaisesti. Suomen metsistä noin 60 prosenttia on yksityisomistuksessa (Luke 2019), ja nämä metsät ovat tulonlähteitä ja sijoituksia omistajilleen. Niiden käyttöä on valtiovallan vaikea lähteä rajoittamaan, koska Suomen kaltaisessa oikeusvaltiossa omistajuuden ja elinkeinon harjoittamisen asema on vahva. Joitain taloudellisia kannustimia ja tukitoimia voidaan kuitenkin metsienkäytön osalta tehdä. Esimerkiksi verotuksella voitaisiin luoda metsänomistajille otollisemmat olosuhteet valita hiilensidontaa parantava vaihtoehto. Tämä

nostaisi puun hintaa ja voisi siten vaikuttaa teollisuuden investointeihin. Ratkaisevampaa on kuitenkin vallitseva globaali markkinatilanne. (HS 20.3.19; HS 9.6.19; Yle 25.10.19.)

Metsähehtaarin arvo kasvaa hyvissä olosuhteissa 4-9 prosenttia vuodessa, ja metsä koetaan turvallisena sijoituskohteena. Metsähoitoa ulkoistetaan yhä enemmän esimerkiksi paikallisille metsänhoitoyhdistyksille, koska omistajat asuvat usein kaukana. Tällöin ei ehkä pääse syntymään tunnesidettä metsään, joten hakkaaminen ei ole vaikeaa. Puun hinta on myös ollut kohdillaan. Vuonna 2018 kuusitukista maksettiin Uudellamaalla lähes 70 euroa kuutiolta ja mäntytukista 65 euroa. Kuitupuusta sai noin 20 euroa per kuutio. Yksityismetsätalouden liiketulos hehtaaria kohti vuonna 2017 oli 126 euroa, mikä on lähes 16 prosenttia korkeampi kuin edellisellä kymmenvuotiskaudella. Karkkilalainen luomuviljelijä ja metsänomistaja Vesa Syrjänen oli tyytyväinen tilan ennätyspuukauppoihin vuonna 2018. Hakkuumäärät ovat olleet suurempia, koska puun hinta on ollut korkea ja kysyntää on riittänyt. Hän kuitenkin toivoi, että puuntuotanto säilyy kestäväenä tulevaisuudessakin. Syrjänen luotti tutkijoihin ja poliitikoihin hakkuutason määrittelyssä. (Yle 15.6.18; Yle 9.12.18; Vaahtera ym. 2018.)

Metsäteollisuuden merkitys on myös kansantaloudellisesti suuri (HS 20.3.19; VNS 1/2014 vp). Se luo vientituloja ja työpaikkoja alueellisesti haasteellisiin paikkoihin, kuten Itä-Suomeen ja Kainuuseen. Alihankinta mukaan luettuna metsäala tarjoaa työpaikan Suomessa jopa 140 000:lle ihmiselle (HS 13.11.18), ja esimerkiksi pelkästään vuonna 2017 metsäteollisuuden jäsenyritykset ostivat puuta 1,2 miljardilla (Yle 4.1.18). Metsäteollisuuden energia- ja ilmastopäälikkö Ahti Fagerblom piti alan kehitykseen suurimpina vaikuttavina tekijöinä maailmantaloutta ja metsäteollisuuden markkinoita (HS 1.5.19). Samaa mieltä oli myös valtiovallan edustaja eli maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (kesk), jonka mukaan hakkuutaso määräytyy markkinoilla (Yle 30.6.19). Luonnonvarakeskuksen tutkimusylijohtaja Antti Asikainen tiivisti ajan hengen:

Metsäteollisuuden toimintaolosuhteiden heikentämisellä olisi niin iso heikentävä vaikutus kansantalouteen, että pidän sitä varsin vaikeana toteuttaa nykyisessä melko liberaalisessa talouspoliittisessa ilmapiirissä (HS 20.3.19).

Suomi ja suomalaiset yritykset toimivat globaaleilla markkinoilla ja aiheellinen epäily onkin siirtäisivätkö hakkuurajoitukset Euroopassa puutavaran tuotannon muualle, ehkä huonomman metsänhoidon maihin. Suomalais-norjalainen tutkijaryhmä laski, että hakkuut vuotaisivat jopa 80 prosenttisesti muualle, eli hakkuista pidättäytymisellä Euroopassa olisi vain viidenneksen nettovaikutus globaalisti. Ympäristön kannalta mentäisiin myös ojasta allikkoon, jos puuta alettaisiin korvata teräksellä, betonilla ja muovilla, joilla on suuri hiilijalanjälki. Kasvava talous ja väestö kuitenkin vaativat jatkossakin maailmanlaajuisesti raaka-aineita erilaisiin käyttötarkoituksiin. (HS 22.5.19.)

Suomessa on pidetty metsistä ainakin puutuotannollisesti huolta ja metsät ovat kasvussa. Puuston määrä Suomessa on nykyisin noin 2,5 miljardia kuutiota kun se 1960-luvulla oli vain 1,5 miljardia kuutiota. Tällöin tehtiin tietoisia ratkaisuja metsän kasvun parantamiseen ja puumäärän lisäämiseen. (Yle 15.10.19; Luke VMI12.) Vuotuinen puuston kasvu nykyään on noin 107 miljoonaa kuutiota ja poistuma on noin 87 miljoonaa kuutiometriä (Vaahtera ym. 2018). Ilmaston lämpeneminen tulee nopeuttamaan metsien kasvua, mutta tuo myös uhkakuvia metsäpalojen ja tuholaiden lisääntymisen muodossa. Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliiton puheenjohtaja Juha Marttila totesi puuston olevan kasvussa koko Euroopankin mittakaavassa. Hänen mielestä metsien taloudellisen käytön pystyy yhteen sovittamaan ilmastoasioiden ja ekosysteemien kanssa, ja Euroopan unionia tarvitaan koordinoimaan tätä kokonaisuutta. Brysseliin hän perää silti myös suomalaisen metsätalouden edunvalvontaa. (HS 16.5.19.)

Toisaalta Suomen metsät ovat ahkerassa talouskäytössä ja hakkuiden kestävyys metsäpinta-alan kannalta on eri asia kuin kestävyys ilmaston tai luonnon monimuotoisuuden kannalta (HS 20.3.19). Metsänhoitotavat ja tutkimus ovat seurailleet teollisuuden toiveita, sillä aikanaan sotien jälkeen siirryttiin yleisesti avohakkuihin, jotta puuta saataisiin suuria määriä ja hakkuita olisi helpompi hallita. Samalla ojitettiin paljon soita ja vanhoja vajaatuottoisia metsiä uudistettiin. Professori Olli Tahvosen mukaan metsäntutkimus on painottunut avohakkuiden suuntaan ja pitkälle 2000-luvun puolelle asti muiden hakkuumenetelmien tarkastelua suorastaan paheksuttiin. Oikeastaan jatkuvapeitteinen metsänhoito oli mahdollista vasta vuodesta 2014 alkaen, kun metsälakia uudistettiin. (Yle 15.10.19; Yle 18.7.18.)

Tällä hetkellä varsinkin sellu menee markkinoilla hyvin kaupaksi etenkin Aasiassa (Yle 31.8.19; Yle 2.7.19). Sellua tarvitaan esimerkiksi pehmopaperin valmistukseen. Metsäteollisuus ry:n metsäjohtaja Tomi Salo kertoi kaikkien heidän tuotteensa, mukaan lukien paperi, olevan kasvurallalla. (Yle 9.12.18.) Suomeen onkin suunnitteilla uusia sellu- ja paperitehtaita, jotka vaatisivat lisää puuta raaka-aineikseen. Kemiin on jo varmistunut Metsä Groupin jätti-investointi. Saman yhtiön omistuksessa on myös Suomen tämän hetken suurin sellutehdas Äänekoskella. Muilla yhtiöillä on myös rakennussuunnitelmia. Boreal Bioref sijoittaisi tehtaansa Kemijärvelle, Fennpulp Kuopioon², Kaicell Fiber Paltmoon ja Kaidi Kemiin. (HS 26.4.19.) Esimerkiksi Kemijärvellä tehtaalla on paikallisten tuki, koska työpaikat koetaan niin tärkeiksi. Päästöt hallittaisiin uusimman teknologian avulla. (Yle 17.6.19.) Mediassa käytiin pitkin kevättä ja kesää 2019 keskustelua riittäisikö puuvarat Suomessa kaikkiin näihin hankkeisiin. Tuontipuun varaan ei Suomessa haluta joutua. Raakapuun tuontimäärä esimerkiksi vuonna 2017 oli vain 8,3 miljoonaa kuutiota (Vaahtera ym. 2018). Pellervon taloustutkimuksen tutkimusjohtaja Paula Horneen mielestä tehdaspäätösten täytyy olla markkinalähtöisiä. (Esim. Yle 31.8.19; Yle 28.4.19.) Tätä tukee sekin seikka, että Suomen suurimmat toimijat UPM, Stora Enso ja Metsä Groupin Metsä Board ovat pörssissä. Boreal Biorefin taustalla on kiinalaista rahaa. (Yle 17.6.19.)

Valtiovalta piti tärkeänä Juha Sipilän (kesk) ja myös Antti Rinteen hallitusten aikana, että metsäteollisuuden investointeja Suomeen tehdään jatkossakin. Elinkeinoministeri Mika Lintilä (kesk) piti kiinalaisten suunnitelmia panostaa Lappiin merkityksellisinä Suomen kansantaloudelle. Näissä hankkeissa rahoitustarve nousee helposti miljardiluokkaan. Kemin tehtaalle puolestaan silloinen pääministeri Antti Rinne lupaili valtion osallistumista liikenneinvestointeihin. Myös Kemijärven uuden tehdasinvestoinnin yhteyteen on neuvoteltu ELY-keskuksen kanssa 216 miljoonan pakettia tieverkoston parantamiseen. (Yle 13.9.17; Yle 11.10.17; HS 27.4.19; Yle 17.6.19.) UPM:n toimitusjohtaja Jussi Pesonen piti maailmalla normaalina toimintana valtion osallistumista metsäfirmojen hankkeisiin esimerkiksi infrastruktuurin rakentamisella tai verohelpotuksin, jotta tärkeät investoinnit turvattaisiin (Yle 30.3.19).

Jos puusta valmistetaan pitkäikäisiä tuotteita, kuten taloja tai huonekaluja, niiden hiilivarastot säilyvät pidempään (HS 22.5.19). Näin raaka-ainetta saataisiin edelleen markkinoille, eikä hakkuita

² Myöhemmin joulukuussa 2019 korkein hallinto-oikeus eväsi Kuopion tehtaalta rakennusluvan, perusteluina olivat muun muassa Kallaveden tila (HS 19.12.19).

tarvitsisi rajoittaa niin paljon. Puusta kehitetään jatkuvasti uusia tuotteita ja Suomen kehittyneenä maana kannattaakin pitää jalostusaste korkeana. Metsäteollisuus sijoitti paljon rahaa tutkimukseen ja uusiin innovaatioihin viimeisimmän laman jälkeen vuonna 2009. Sellukuidut voivat korvata joskus tulevaisuudessa muovin ja niistä voi jo nyt valmistaa vaatteita tai jopa polkupyörän rungon. Uusin tutkimus näkee nanoselluloosassa paljon potentiaalia esimerkiksi sähköjohtena tai solujen kasvualustana. (HS 5.5.19.)

Hakkuiden kasvattamat niin sanotut sivuvirrat synnyttivät hieman erikoisempaakin liiketoimintaa. Nimittäin Seinäjoen ammattikorkeakoulu kehitteli kuusen ja männyn neulasten tuottamista ruokapöytään esimerkiksi mausteena. Kuusenkerkkiä käytetään jo tällä hetkellä, joten varmasti neulasistakin jalostetuille tuotteille ostajia löytyisi. (Yle 4.9.18.) Nuoria puolestaan houkuteltiin metsäalan töihin lupaamalla lähes varma työpaikka koulutuksen päätteeksi. Metsäteollisuuden piirissä oli pulaa metsäkoneenkuljettajista, mutta myös esimerkiksi prosessitekniikan, kunnossapidon tai mekaanisen puualan taitajista. Osaamisen ja koulutuksen päällikkö Soile Koriseva Metsäteollisuudesta kuvaili metsäalan olevan osa maailmanparannusketjua, johon ympäristötietoiset nuoretkin voivat hyvin hakeutua. (Yle 19.2.19.)

Puulle on biotalouteen panostavassa Suomessa monia ottajia. Hakkuutähteetkin kelpaavat moniin lämpövoimaloihin. Esimerkiksi Helsingissä kivihiilen poltosta on tarkoitus luopua ja yli puolet siitä on tarkoitus korvata puulla. Biolämpölaitoksessa käytettäisiin lähinnä tuotantoketjujen sivuvirtoja, kuten metsähaketta. (Yle 6.5.19.) Metsäteollisuuden edustajat, kuten UPM:n Jussi Pesonen, painottavatkin mielellään puun korvaavan ympäristölle haitallisempia fossiilisia polttoaineita (Yle 30.3.19). Green Fuel Nordic-yhtiön toimitusjohtaja Timo Saarelainen oli samoilla linjoilla ja piti biopolttoaineita tulevaisuuden ratkaisuina, joskin muutos tulee hänen mukaansa olemaan hidas. Hakkuumäärissä hän ei nähnyt mitään riskiä, vaan luotti suomalaiseen metsäosaamiseen. (Yle 11.10.18.) Metsäteollisuus ry:n metsäjohtaja Karoliina Niemen mukaan puujalosteista saatavien tuotteiden markkinat kasvavat globaalisti noin 200 miljardilla eurolla vuoteen 2030 mennessä (Yle 21.5.19).

Kirjallisissa lausunnoissa, jotka liittyivät Valtioneuvoston selontekoon keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta vuoteen 2030, Metsäteollisuus ry korosti voimakkaasti bio- ja kiertotalouden merkitystä Suomelle. Uusiutuva energia nojaa sen mukaan puun käyttöön ja

metsäteollisuuden innovaatiot esimerkiksi pakkausmateriaaleissa ja biopohjaisissa kemikaaleissa valtaavat markkinoita. Kovassa kansainvälisessä kilpailussa kamppailevan teollisuuden toimintaedellytyksiä ei tulisi kansallisin ratkaisuin heikentää. Metsäteollisuus oli toki tyytyväinen, että Suomen metsät ovat joka tapauksessa hiilinielu ja metsien kasvuun pitäisi panostaa, jotta puusta jalostettavia tuotteita ei tehdä muualla. Puusta ei voi valmistaa ainoastaan pitkäikäisiä tuotteita, vaikka sitä on hiilitasekeskustelussa peräänkuulutettu, koska lyhytikäisillekin on kysyntää markkinoilla ja kaikki puun osat olisi hyvä hyödyntää. (VNS 7/2017 vp YmV 10.10.2017b; VNS 7/2017 vp MmV 09.11.2017.)

3.3 Ympäristöjärjestöt, kansalaiset ja tiedeyhteisö vastaliikkeen ilmentäjinä

Hakkuukeskustelussa eniten vastaliikettä herätti voimistuvien hakkuiden vaikutus metsien asemaan hiilinieluinä (Esim. HS 13.11.18). Ilmastonmuutoskeskustelu on muutenkin viime vuosina selvästi kiihtynyt eri medioissa. Toinen iso esiin noussut asia oli metsien monimuotoisuuden turvaaminen (Esim. Yle 8.3.19). Hakkuiden hillitsemisen puolesta puhuivat etenkin ympäristöjärjestöt, mutta myös yksittäiset kansalaiset, toimittajat sekä osa tutkijoista ja poliitikoista (Esim. HS 6.6.19; HS 1.4.19).

Järjestöistä esille nousivat Greenpeace, WWF, Suomen Luonnonsuojeluliitto ja Euroopan unioniin liittyvissä asioissa kansainvälinen metsäjärjestö Fern (Esim. HS 14.12.17). Greenpeacen maajohtaja Sini Harkki vaati hakkuumäärien vähentämistä valtion metsissä (Yle 21.11.18). WWF:n johtava metsäasiantuntija Panu Kunttakin piti hakkuumääriä kestäättöminä. Hän muistutti, että hallitus päättää Metsähallituksen tulostavoitteista ja monista metsäsektorin tuista ja veropolitiikasta ja voi näin ollen vaikuttaa hakkuutasoon. Tällä hetkellä valtion Metsäkeskus lähettää kirjeitä metsänomistajille, joissa kannustetaan hakkuisiin. Suojelualueita tulisi myös hänen mukaansa lisätä vähintään 17 prosenttiin metsistä (nykyisin vain 6 prosenttia on suojeltu³) ja hakkuissa tulisi harkita jatkuvan kasvatuksen menetelmää. Metsien käytölle tarvittaisiin vahvat ekologiset reunaehdot. (HS 19.6.19; HS 30.11.18; HS 17.10.18.) Suomen Luonnonsuojeluliiton Harri Hölttä puolestaan varoitti hallituksen kaavailemien lisähakkuiden siirtävän ilmastonmuutoksen hidastamista 20-30 vuotta

³ Suomen metsätilastojen mukaan 7,7 prosenttia olisi suojeltu (Vaahtera ym. 2018).

eteenpäin. Hän lisäsi myös, että vanhojen metsien määrä on vähentynyt viimeisten 15 vuoden aikana 40 prosenttia. (Yle 17.5.18.)

Ympäristöjärjestöt (Suomen Luonnonsuojeluliitto, Greenpeace, Luonto-Liitto, Birdlife Suomi ja Natur och Miljö) kanavoivat huolensa Suomen metsäpolitiikasta kansalaisaloitteeseen avohakkuiden kieltämiseksi valtion mailla keväällä vuonna 2018. Siinä perusteluina käytettiin ilmastonmuutoksen hillitsemistä, luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä, vesistöjen kuormituksen pienentämistä ja virkistyskäytön turvaamista. Vaihtoehtona avohakkuille esitetään jatkuvapeitteistä kasvatusta, jossa metsäisyys säilyy taloudellisen käytön aikanakin. Aloite keräsi vaaditut 50000 allekirjoitusta ja pääsi parlamentaariseen käsittelyyn. (Yle 17.5.18; avohakkuuthistoriaan.fi.)

Yksittäiset kansalaiset mielipidekirjoituksissaan ja toimittajat kolumneissaan osoittivat myös huolensa metsien käytön suunnasta. Monet kommentoijat olivat korkeasti koulutettuja. Professorit Lauri Mehtätalo ja Timo Pukkala olivat huolissaan hiilinieluista ja metsien ekologisesta kestävydestä korkeilla hakkuumäärillä. Koska Suomen metsissä on suhteellisesti enemmän nuoria ja keski-ikäisiä puita, kestävä hakkuumäärä on vuotuista kasvua pienempi. He nostivat myös esiin sen seikan, että metsät hakataan liian nuorina korkean korkovaatimuksen takia. Jos esimerkiksi korko olisi nolla, maksimoitaisiin nettotuloja ja puusto hakattaisiin nykyistä vanhempana ja järeämpänä. Tämä taas takaisi sahateollisuudelle parempaa raaka-ainetta. (HS 1.4.19.) Samaan korkoasiaan kiinnitti huomiota myös Helsingin metsäekonomian ja -politiikan professori Olli Tahvonen. Hän ihmetteli Luken käyttämää 3,5 prosentin korkotasoa EU:lle toimittamissaan laskelmissa, kun hyvän metsänhoidon ohjeissa korkokanta on vain 1,5 prosenttia. Korkealla korkokannalla saadaan suuremmat hakkuumääräarviot. (Yle 20.1.19.) Ympäristöoikeuden tutkijatohtori Minna Pappila puolestaan kiinnitti huomion metsänsuojelun määrärahoihin ja lähitulevaisuuden hiilivarastojen kehittymiseen (HS 21.1.19). Kajaanilainen maaseutu- ja erävihreiden puheenjohtaja Silja Keränen peräsi Suomelta kunnianhimoisempaa ilmastopolitiikka. Hän ihmetteli miten voidaan vaatia esimerkiksi Brasilialta tai Indonesialta hakkuista pidättäytymistä, kun Suomi antaa hiilinielujensa pienentyä. (HS 21.1.18.)

Helsingin Sanomien Berliinin kirjeenvaihtaja Anna-Liina Kauhasen mielestä Suomen ilmastopolitiikkaa leimaa oman edun ajaminen ja metsäteollisuuden puolustaminen. Suomen

vaatimat joustot hakkuissa vaikeuttavat Euroopan unionin ilmastoneuvotteluja. (HS 19.11.17.) Myös ilmastokirjeenvaihtaja Piia Elonen muistutti ennen Euroopan parlamentin vaaleja Suomen tulevista sellu- tai biotuoteinvestoinneista ja parlamentaarikkojen roolista ilmastopolitiikassa (HS 16.5.19). Toimittaja Laura Hallamaa kyseenalaisti koko asetelman, jossa mennään talouden pelisäännöillä. Monet eläinlajit tarvitsevat laajoja elinpiirejä, joita metsien pirstaloituminen uhkaa. Hän pohti mikä arvo hyönteisillä ja linnuilla loppujen lopuksi on? (Yle 26.3.19.)

Tiedeyhteisö on pitänyt poliitikkoja ja suurta yleisöä ajan tasalla monien ympäristökysymysten suhteen. Ympäristöongelmissa tieteen ja tutkijoiden rooli on korostuneen suuri. Esimerkiksi ilmastonmuutoksen kohdalla koko ilmiön havaitseminen ja luotettava määrittäminen vaatii monimutkaisia mittauksia ja aikasarjoja. (Väliaverron 1996, 44.) Metsäkeskustelussa median kautta suurin osa ääneen päässeistä tutkijoista varoitti liian korkeista hakkuumääristä hiilinielujen ja luonnon moninaisuuden kannalta. LULUCF-jupakan aikaan lähes 200 tutkijaa vetosi avoimella kirjeellä Euroopan unionin ministereihin, että hakkuille asetettavia rajoituksia ei vesitettäisi, koska hiilivaraston palautuminen hakattuun metsään voi viedä vuosikymmeniä tai jopa vuosisatoja. (HS 25.9.17.)

Metsien monimuotoisuuden kaventumisen toi esille esimerkiksi ympäristöministeriön asettaman Luontopaneelin puheenjohtaja professori Janne Kotiaho. Hänen mukaansa Suomen politiikka on ollut epäonnistunut, koska lajisto ja niiden elinympäristöt ovat entistä uhanalaisempia. Metsänsuojelurahoja tulisi lisätä oleellisesti eli noin 200-300 miljoonaa. Metso-ohjelman laajentaminen auttaisi etenkin eteläisen Suomen vanhoja metsiä. Samalla Kotiaho kauhisteli hakkuumäärien suunniteltuja lisäyksiä, kun nykyinenkään taso ei ole metsäluonnon kannalta kestävä. Risuja hallitus sai myös soidensuojeluohjelman puutteellisesta toteutuksesta. (Yle 8.3.19.) Yksi vähemmän esille päässyt ympäristöhuoli oli lisääntyneiden hakkuiden aiheuttama ravinteiden valuminen vesistöihin. Myös metsien lannoitus voi lisätä vesistökuormaa, mutta sitä voidaan vähentää tarkalla suunnittelulla. Suomen ympäristökeskuksen johtava tutkija Kari-Matti Vuori kehitteli biologista suodatinta sijoittamalla hakkuutähteitä esimerkiksi ohuita puunrunkoja sopiviin paikkoihin, kuten laskuosiin tai ranta-alueille. (Yle 13.8.18; Yle 7.10.18.)

Tutkijat pääsivät vaikuttamaan poliitikkoihin median lisäksi esimerkiksi valiokuntien lausunnoilla, liittyen valtioneuvoston ilmastopoliittiseen selonteeseen. Akatemiaprofessori Timo Vesala painotti

hakkuiden pienentävän Suomen hiilinieluja ja -varastoja vuosikymmeniksi eteenpäin. Hän pahoitteli, että usein keskustelussa sekoitetaan nielut ja varastot. Pienentyneet nielut ovat nimittäin kompensoituneet vasta silloin, kun varasto on kasvanut samaksi. Toisaalta myös vastuuta vältellään yrittämällä kääntää metsähakkuiden näkökulmaa globaaliksi. (VNS 7/2017 vp YmV 10.10.2017a.)

Professori Jyri Seppälä toi valiokunnalle viestin 28:lta metsien käyttöön perehtyneeltä tutkijalta. Siinä pääväättämiä olivat: 1) Talousmetsien puuntuotantoa on mahdollista vielä lisätä, mutta merkittävästi vasta vuoden 2050 jälkeen. 2) Hakkuut pienentävät metsien hiilinieluja ja -varastoja vuosikymmeniksi eteenpäin. 3) Pitkällä aikavälillä fossiilisten polttoaineiden korvaaminen metsäenergialla on ilmaston kannalta suotavaa. 4) Suurimmat ilmastohyödyt saavutetaan valmistamalla puusta pitkäikäisiä tuotteita. 5) Metsien kehitystä kuvaavia malleja olisi hyvä parantaa. 6) Metsien käyttömuodot kilpailevat keskenään eikä kaikkia voida todennäköisesti saavuttaa yhtä aikaa. 7) Huomattava hakkuiden lisäys voi johtaa metsäluonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. (VNS 7/2017 vp YmV 10.10.2017c.)

Suomen ilmastopaneeli, puheenjohtajanaan Helsingin yliopiston ympäristöekonomian professori Markku Ollikainen, oli julkisuudessa esillä ja esitti kriittisiä huomioita Suomen metsätaloudesta ja ilmastopolitiikasta. Sen mukaan maaperän päästöihin ei ole puututtu vielä riittävästi ja ilmastopaneeli ehdotti neljää keinoa asian korjaamiseksi: 1) Kielletään metsien raivaaminen maatalouskäyttöön. 2) Lopetetaan turpeen poltto ja ennallistetaan turvepeltoja metsiksi tai kosteikoiksi. 3) Metsitetään vajaan käytössä olevia peltoja. 4) Luodaan taloudellinen kannuste puiden kasvattamiseen. (HS 9.8.19.) Hakkuiden suhteen paneeli ehdotti noin 77 miljoonan kuution tasoa vuodessa seuraavalla viisivuotiskaudella, jonka jälkeen niitä voisi maltillisesti kasvattaa, kuitenkin huolehtien riittävän suuresta hiilinielusta suhteessa muihin päästöihin (Yle 4.10.19).

Yksi ehdotus Ollikaiselta markkinoiden ylivallan purkamiseksi oli juuri metsänomistajille maksettavat korvaukset, jos he antavat puiden kasvaa järeämmiksi ja näin lisäävät hiilivarastojen määrää (Yle 13.9.17). Väläyteltiin jopa yksityishenkilöille tarjottavaa mahdollisuutta hiilinielujen vuokraamiseen, millä voisi kompensoida vaikka omat vuotuiset hiilidioksidipäästönsä. Myykö toinen metsänomistaja sitten enemmän omia metsiään, jotta markkinoiden tarve saadaan täytettyä. Jos puuta kuitenkin olisi vähemmän tarjolla, se nostaisi puun hintaa. Miten sitten käy investointien ja työpaikkojen kanssa. (Yle 30.7.19.)

Luonnonvarakeskus kiinnitti raportissaan *Maankäyttösektorin toimien mahdollisuudet ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi* huomion juuri ilmastopaneelin edellä mainittuun keinoon kaksi. Paljon hiiltä sitoneita turvemaiden metsiä ei saisi raivata ja se on ilmaston kannalta hyödyllisempää kuin peltojen metsittäminen. Metsittämiselläkin on paikkansa, mutta se tehoaa vasta pidemmällä aikavälillä eli noin 20 vuoden päästä. (HS 31.1.19.)

Myös kansainvälinen hallitustenvälinen ilmastopaneeli IPCC korosti raportissaan syksyllä vuonna 2019 hiilinielujen merkitystä. IPCC:n raportit ovat tieteellisesti päteviä ja arvostettuja julkaisuja, jotka yleensä huomioidaan laajasti, niin kuin Helsingin Sanomatkin teki. Jutun yhteydessä haastateltu Ollikainen peräsikin Suomelta konkreettisia toimia maaperän päästöjen vähentämiseksi, ainaisten tutkimushankkeiden sijaan. Suomen nettonielu onkin huolestuttavasti pienentynyt lisääntyneiden hakuiden takia. Suomen ilmastopaneelin jäsen Suomen ympäristökeskuksen kulutuksen ja tuotannon keskuksen johtaja professori Jyri Seppälä arvioi, että fossiilisten polttoaineiden alasajo ei enää riitä, vaan hiilinieluja on myös vahvistettava. Suomen on rikkaana maana tehtävä osansa, vaikka täällä metsät ovatkin suhteellisen hyvin hoidettuja moneen muuhun maahan verrattuna. Biotalous nimissäkään metsiä ei voi liikaa hyödyntää, koska ilmastotavoitteet ovat Euroopan unionissa kiristyneet. Ollikainen huomauttaakin, että lasku LULUCF-sektorin päästöjen kompensoinnista menee lopulta valtiolle. (HS 7.8.19.) Tämän takia Suomi onkin yrittänyt Euroopan unionissa ajaa maankäyttösektorin päästöjen määrittelyä itselleen edulliseen suuntaan.

Tutkimusyksikkö BIOS osoitti myös huolensa Suomen metsäpolitiikkaa kohtaan syksyllä vuonna 2018. Se nosti esiin YK:n ilmastopöytäkirjan maaraaportin, jonka mukaan Suomen metsien intensiivinen hakkaaminen, eli hiilinielujen pienentäminen, mitätöi muilla sektoreilla mahdollisesti saavutettavat päästövähennykset. Tätä raporttia oli käsitelty BIOS-tutkimusyksikön mukaan ihmeellisen vähän julkisuudessa. BIOS kritisoi muutenkin julkista keskustelua, jossa ilmastopäästöjä lasketaan ottamatta huomioon hiilinieluja ja niiden kehitystä. Tämä hyödyttää tutkimusyksikön mukaan metsäteollisuutta. (YLE 5.9.18; BIOS 2019.) Laskelmien pimeämisen lisäksi itse hiilinielujen laskennassa oli epävarmuutta. Joulukuussa vuonna 2018 Luonnonvarakeskus korjasi arviotaan metsien hiilinieluista 21 miljoonasta 27 miljoonaan CO₂-ekvivalenttitonniin vuodessa aikavälillä 2015-2024. Näiden arvioiden tekeminen liittyi LULUCF-asetukseen ja Euroopan unionin vaatimaan vertailukuun, joka vahvistetaan vasta vuonna 2020. Suomen luonnonsuojeluliiton suojeluasiantuntija Otto Bruunin mukaan nyt on valittu sellaiset laskelmat, jotka sallivat Suomen

toteuttaa haluttua metsäpolitiikkaa. Eri laskentamalleja ei avattu julkiseen keskusteluun maa- ja metsätalousministeriön vastustuksen vuoksi. ”Tässä mennään biotalous eikä ilmasto edellä” sanoi Bruun. (HS 12.12.18.)

Sekavalta vaikuttanut LULUCF-väittely jatkui vielä keväällä vuonna 2019. Suomen ympäristökeskuksen ryhmäpäällikön Sampo Soimakallion mukaan asetuksen hengen mukainen hakkuutaso olisi 65-73 miljoonaa kuutiota vuodessa, kun taas Suomi on suunnitellut yli 80 miljoonan kuution hakkuita. Itä-Suomen yliopiston kansainvälisen ympäristöoikeuden yliopistonlehtori Seita Romppanen kummasteli korkeaa hakkuutasoa ilmastokontekstissa. Se vaatisi sitten hänen mukaansa kovempia päästövähennyksiä muilla sektoreilla. Euroopan unionin maiden metsien hiilinielut eivät saisi kokonaisuudessa pienentyä, mutta tämän hetken (kevät 2019) arvioiden mukaan ne pienenisivät noin 20 prosenttia. Suomella oli vielä vuoden 2019 loppuun asti aikaa tarkentaa hiilinielujen vertailutasoraporttiaan. (Yle 21.5.19.) Toukokuussa tuli vielä tieto, että Suomen metsien hiilinielut olivat pienentyneet Tilastokeskuksen mukaan noin 30 prosenttia (HS 23.5.19).

3.4 Julkinen valta – vastaliike vai markkinatalouden mahdollistaja

Suomen valtion hallinto suhtautui virallisesti varsin myötämielisesti metsätalouteen ja piti sitä tulevaisuuden alana. Metsien käyttöä ei sinänsä kyseenalaistettu, eikä hakkuumääriä pyritty vähentämään, mutta kestävydestä kyllä puhuttiin. Markkinavoimien keskeinen rooli hyväksyttiin mukisematta. Soraääniä kuului lähinnä poliittisen kentän punavihreästä osasta, ja sieltäkin enemmän silloin kun nämä puolueet olivat oppositiossa. Ilmastokysymykset nousivat selvemmin esiin tarkastelujakson loppua kohden, ja esimerkiksi uudessa hallitusohjelmassa metsien hiilinielut otettiin varsin hyvin huomioon, ainakin strategisina tavoitteina. (Esim. HS 16.5.19; Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 2019).

Maa- ja metsätalousministeriön toimesta laadittiin Suomessa vuonna 2014 pitkän tähtäimen Valtioneuvoston metsäpoliittinen selonteko 2050. Tämä oli siis kolme vuotta ennen varsinaista hakkuutasokeskustelua, mutta suuntautui pitkälle tulevaisuuteen, joten esittelen sen tässä lyhyesti taustaksi. Paperi oli varsin markkinalähtöinen ja siinä oli kolme strategista päämäärää: 1) Suomi on

kilpailukykyinen toimintaympäristö metsiin perustuville liiketoiminnoille, 2) Metsäala uudistuu ja monipuolistuu ja 3) Metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja monipuolisessa käytössä. Lähtökohdaksi metsien suhteen arvioitiin, että Suomen kansantalous perustuu voimakkaasti metsiin ja niiden jalostamisesta saatavaan arvonlisään. Kasvava maailmantalous tulee lisäämään puun kysyntää. Metsät nähtiin myös uuden biotalouden perustana. Suojelun tarve periaatteessa myönnetään, mutta todetaan myös, että suojelu vähentää puun tarjontaa ja nostaa hintaa sekä johtaa hakkuiden pientymiseen suojelun ulkopuolisissa metsissä. (VNS 1/2014 vp.)

Kansallinen metsästrategia 2025 laadittiin alkuvuodesta 2015 ja Juha Sipilän hallitus (2015-2019) asetti sitä mukaillen yhdeksi kärkihankkeekseen biotalouden ja kestäväen talouskasvun. Ilmastonmuutoksen hillinnän painopiste oli fossiilisten polttoaineiden korvautuminen uusiutuvilla energianlähteillä, kuten puulla. Tärkeimpinä strategisina päämäärinä metsien käytön suhteen olivat metsäalan ja sen yritysten kasvattaminen sekä metsien käytön ja investointien lisääminen. Lisäksi mainittiin Euroopan unioni ja kansainvälinen metsäpolitiikka, metsäalan osaaminen, joustava hallinto ja aktiivinen ja yritysmäinen metsätalous. Viimeisenä tavoitteena oli metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen⁴. (KMS 2025.) Tästä metsästrategiasta julkaistiin alkuvuonna 2019 päivitetty versio, jossa päämäärä ja visio olivat ennallaan, mutta siinä oli paremmin otettu mukaan metsien hyvinvointi- ja ympäristövaikutukset, kuten virkistyskäyttö ja hiilensidonta (päivitetty KMS 2025).

Kukin hallitus tekee kaudellaan myös selonteon kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta. Vuoden 2017 selonteossa asetettiin pitkän aikavälin tavoitteeksi tehdä Suomesta hiilineutraali yhteiskunta. Aikataulu tässä oli vuoteen 2050 mennessä, mutta nykyisessä hallitusohjelmassa tavoitetta oli aikaistettu vuoteen 2035. Energia- ja ilmastostrategian keinoja hiilineutraaliuteen pyrkimisessä metsätaloudessa olisivat metsäbiomassan kannattavuus ja nollapäästöisyys, hiilinielujen laskentasäännöt ja liikenteen fossiilisten polttoaineiden korvaaminen biopohjaisilla. Uusiutuvia energiamuotoja tulisi lisätä, erityisesti mainittiin metsähake ja metsäteollisuuden jäteliemet⁵, joita tuotettaisiin markkinaehtoisesti. Metsäteollisuuden investointien takia puun

⁴ Valtaosa Ylen kyselyyn vastanneista tutkijoista oli kuitenkin vuonna 2019 sitä mieltä, että hallitus oli huonontanut luonnon mahdollisuuksia säilyä monimuotoisena (Yle 8.3.19).

⁵ Sellunkeitossa jopa puolet puumassasta päättyy jäteliemeksi tai muuksi puujätteeksi (Kunnas & Myllyntaus 2013, 58-59).

käytön arvioidaan kasvavan Suomessa merkittävästi lähivuosina ja hiilinielujen myönnetään tällöin aluksi pienenevän. (Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta vuoteen 2030 2017; Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 2019.)

Uudessa hallitusohjelmassa puolestaan tavoitellaan hiilinielujen vahvistamista sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Siinä luetellaan joukko kunnianhimoisia tapoja tähän pääsemiseksi: metsityksestä ja taloudellisista ohjauskeinoista aina hiilen varastointiin ja kierrätyslannoitteen saakka. Monipuolisia metsien kasvatus- ja käsittelytapoja edistetään ja Metsähallituksen toiminnassa otetaan nykyistä paremmin huomioon vaikutukset hiilinieluihin ja luonnon monimuotoisuuteen. Maankäyttösektorille tehdään kokonaisvaltainen ilmasto-ohjelma, jossa on mukana kestävä metsien käyttö. (Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 2019.)

Euroopan unionin kunnianhimoiset ilmastotavoitteet olivat haasteellisia Suomen valtiolle ja metsäteollisuudelle. Komissio julkaisi kesällä 2016 ehdotukset maankäyttö(LULUCF)-sektorin sisällyttämisestä Euroopan unionin vuoden 2030 ilmastotavoitteisiin, joissa tavoitellaan 40 prosentin päästövähennystä vuoden 1990 tasoon verrattuna. Koska Suomen metsät ovat merkittävä hiilinielu, joka kuittaa noin 30 prosenttia kaikista päästöistä, tämän nielun pienentäminen hakkuilla aiheuttaisi kireämpiä päästövähennyksiä muilla sektoreilla, kuten liikenteessä tai asumisessa, joita olisi vaikeaa tai kallista toteuttaa. (VNS 7/2017 vp.)

Suomella ja Euroopan unionilla oli kiistaa hakkuutason referenssivuosista ja nielujen laskentatavoista. Vuosiin 2000-2012 vertaaminen oli Suomelle ja metsäyrityksille ongelma, koska silloin taantuman vuoksi hakattiin vähemmän puuta. Lopulta valjastettiin valtava lobbauskamppanja, jossa oli mukana hallituksen lisäksi teollisuuden etujärjestöt ja osa europarlamentaarikoista Nils Torvaldsin (r) johdolla, lisähakkuiden turvaamiseksi. Tämä tuottikin tulosta ja syyskuussa vuonna 2017 Suomen ja Ruotsin etunenässä ajama muutosesitys hyväksyttiin parlamentin äänestyksessä äänin 365-310. Kaikki eivät kuitenkaan olleet tyytyväisiä. Europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen (kok), joka oli poikkeus puolueensa metsäteollisuutta tukevasta linjasta, oli näreissään siitä, että tietyn toimialan etujen ajamisesta tehtiin isänmaan asia. Myös Heidi Hautala (vihr) äänesti muutosesitystä vastaan, koska se vaarantaisi ilmastotavoitteiden toteutumisen. Ympäristökeskuksen professori ja Suomen ilmastopaneelin jäsen Jyri Seppälä sanoi, että metsien käytön lisääminen aiheuttaa lisäpäästöjä nimenomaan lähitulevaisuudessa, vaikka

komissio halusi tavoitella nopeita vaikutuksia taistelussa ilmastonmuutosta vastaan. Ympäristöjärjestö Fernin asiantuntija Hanna Aho ei hyväksynyt hiilinielujen pienentämistä. Hän oli huolissaan myös päästöjen siirtelystä sektorilta toiselle. (HS 22.9.17; HS 12.9.17.)

Lopulta joulukuussa vuonna 2017 sorvattiin parlamentin, komission ja jäsenmaiden neuvotteluissa kompromissiesitys, jossa Suomi sai joustoja hakkuumääriin, mutta vähemmän kuin halusi. Se voisi kuitenkin kasvattaa hakkuitaan ilman päästövähennyksiä muualla. Pääministeri Juha Sipilä oli tyytyväinen tähän tulokseen ja metsäteollisuuden toimintaedellytysten turvaamiseen. (Yle 14.12.17.) Myös maa- ja metsätalousministeriön virkamiehet puolustivat Suomen metsäpolitiikkaa ja väittivät että, metsien kasvun, puuvarannon ja hakkuiden kasvattaminen samanaikaisesti on mahdollista. Heidän mukaansa metsien käytön rajoittaminen Euroopan unionin sisällä siirtää hakkuita vain muualle, eli globaalia ilmastohyötyä ei tulisi. (HS 8.12.17.) Myöhemmin kiisteltiin vielä Suomen toimittamista hiilinielulaskelmista, jotka eivät sellaisenaan kelvanneet EU-työryhmälle. Niitä kritisoivat myös suomalaiset tutkijat ja ympäristöjärjestöt. (Yle 12.4.19; Yle 12.12.18.)

Suurimmista puolueista keskusta, kokoomus ja perussuomalaiset olivat ylipäänsä tutkimusjaksolla hakkuiden lisäyksen kannalla, kun taas vihreät ja vasemmistoliitto kannattivat hakkuutason pienentämistä. Eli nämä kaksi keskisuurta puoluetta edustivat ainakin ajoittain yhteiskunnallista vastaliikettä. Vihreät pohtivat kolmea keinoa vähentää hakkuita: 1) Metsähallituksen omien metsien hakkuiden rajoittaminen. 2) Metsänomistajille suunnattu kasvatusmaksu. 3) Ympäristölupiin lisättävä ilmastovaikutuksia arvioiva osio. Yksi vihreiden valtakunnallisesti näkyvimpiä poliitikkoja Pekka Haavisto oli valmis hiukan vähentämään Metsähallituksen vastuulla olevia hakkuita. Hän myös piti ongelmallisena kaikkien suunniteltujen sellutehtaiden rakentamista kestävyyskannalta. Vihreiden europarlamentaarikot Heidi Hautala ja Satu Hassi olivat myös kriittisiä hakkuiden lisäyssuunnitelmia kohtaan. He kirjoittivat yhdessä mielipiteen Helsingin Sanomiin, jossa pidettiin ilmastonmuutoksen hillintää parhaana elinkeinopolitiikkana ja ympäristölainsäädäntöön lobattuja poikkeuksia karhunpalveluksina teollisuudelle. Tuore ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen (vihr) tyrmäsi niin ikään massiiviset tehdashankkeet vedoten puun riittävyyteen. Hallituskumppani keskusta taas kimmastui tästä ja vetosi metsäinvestointien puolesta, että ne eivät valuisi muualle. (Esim. HS 22.11.17; HS 17.3.19; HS 20.3.19; HS 30.3.19; HS 6.6.19.)

Keskusta on perinteisesti profiloitunut maa- ja metsätalouden etujen ajajana ja nytkin tämä oli selvästi nähtävissä. Kesällä vuonna 2019 silloinen elinkeinoministeri Katri Kulmuni, joka myöhemmin syksyllä valittiin keskustan puheenjohtajaksi ja valtiovarainministeriksi, puolusti hakkuumääriä haastattelussa. Hänen mukaansa ei ole syytä kyseenalaistaa Luonnonvarakeskuksen tutkijoiden arvioita yli 80 miljoonan kuution hakkuista. Kulmuni kantoi myös huolta teollisuuden kilpailukyvystä ja näki clean techissä hyvän mahdollisuuden suomalaisille yrityksille. (HS 6.7.19.) Kokoomuksen puheenjohtaja Petteri Orpo puolusti puolueensa hakkuulisäyskantaa sanomalla, että tämä ei ole politiikkaa, vaan alan tutkijoiden arvioitavissa. Tutkimustulokset ovat kuitenkin olleet hakkuutason suhteen vaihtelevia. (Yle 26.3.19.)

Joukko vihreiden kansanedustajia Hanna Halmeenpään johdolla esitti syyskuussa vuonna 2017 talousarvioaloitteessaan Metsähallituksen tulostavoitteen laskemista kymmenellä miljoonalla eurolla, jotta luonnon monimuotoisuus turvattaisiin ja ilmastotavoitteita ei vaarannettaisi. Heidän mukaansa valtio on myös suorittanut hiljattain kiistanalaisia hakkuita retkeilyalueilla ja vanhoissa metsissä. Tämä aloite ei mennyt läpi. (TAA 76/2017 vp.) Vihreiden Johanna Karimäki puolestaan vaati noin vuotta myöhemmin kirjallisessa kysymyksessään hiilinielujen kasvattamista. Hän vetosi IPCC:n ilmastoraporttiin ja totesi päästövähennyksillä olevan jo kiire. Tämä on ristiriidassa hallituksen kaavailemien hakkuumäärien lisäyksen kanssa. (KK 415/2018 vp.) Vastauksessa tähän kysymykseen maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä totesi, että metsät ovat hakkuista huolimatta hyvässä kasvussa ja, että puuta tarvitaan korvaamaan fossiilisia polttoaineita (KKV 415/2018 vp).

Sdp:n kanta hakkuutasoon oli melko epäselvä, Helsingin Sanomien kyselyssä se oli ainoa puolue, joka ei vastannut kysymykseen hakkuiden lisäyksestä keväällä vuonna 2019. Kuitenkin puheenjohtaja Antti Rinne puhui uusien sellutehdashankkeiden puolesta eikä hakkuiden vastustus noussut aineistossa esille sosiaalidemokraattien osalta. Silloinen puolueen varapuheenjohtaja Sanna Marin puhui maltillisesta hakkuiden kasvattamisesta. Toisaalta nykyisessä hallitusohjelmassa puhutaan paljon hiilinielujen lisäämisestä ja Sdp on pääministeripuolue. Tarkkoja lukuja hakkuumääristä ei hallitusohjelmasta kuitenkaan löydy. (HS 26.1.19 HS 17.3.19; HS 29.4.19; Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 2019.)

Vasemmistoliiton eurovaaliehdokas Merja Kyllönen koki, että Suomen metsäteollisuus tavoittelee liian nopeaa tuloksentekoa ja valmistaa liikaa bulkkia. Hänen mukaansa esimerkiksi Saksassa puiden

annetaan kasvaa järeämmiksi, ja tehdään tuotteita, jotka sitovat pitkään hiiltä. (HS 16.5.19.) Vasemmiston huoli Suomen hakkuupolitiikasta kirvoitti myös kaksi kirjallista kysymystä. Seitsemän vasemmistoliiton kansanedustajaa jättivät Anna Kontulan (vas) johdolla syksyllä vuonna 2018 kirjallisen kysymyksen hallituksen ilmastopolitiikasta. Siinä tuotiin esiin YK:n ilmastopimuksen maaraaportti, jonka mukaan metsien lisähakkuista aiheutuva hiilinielujen pieneneminen johtaa ilmakehän kasvihuonekaasujen kasvuun, ja ihmeteltiin miten tämä sopii yhteen hiilineutraali Suomi 2030-tavoitteen ja Pariisin ilmastopimuksen kanssa. (KK 337/2018 vp.) Hieman myöhemmin Silvia Modig (vas) ja neljä muuta saman puolueen edustajaa esittivät kirjallisen kysymyksen Metsähallituksen tulostavoitteen nostosta 110 miljoonasta 149 miljoonaan ja sen vaikutuksista hakkuutasoon (KK 645/2018 vp).

Keskustalainen asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen vastasi ilmastopolitiikasta esitettyyn kysymyksen. Hän vakuutti, että Suomi on itse asiassa edellä Pariisin sopimuksen ilmastotavoitteita ja hallitus on ryhtynyt tai ryhtymässä toimiin hiilinielujen vahvistamiseksi. Oman haasteen maankäyttösektorille tulevaisuudessa Tiilikaisen mukaan tuo Euroopan unionin lainsäädäntö. (KKV 337/2018 vp.) Metsähallituksen tulostavoitteeseen liittyvään kysymykseen vastasi niin ikään keskustalainen maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä. Hänen mukaansa tulostavoitteen nousu selittyy parantuneella puumarkkinatilanteella ja valtion metsistä maksettavien vuokrien nousulla, eikä sillä ole vaikutuksia hakkuumäärään. Suomen metsien kasvu on lisäksi hyvällä tolalla mikä yhdessä suojelualueiden ja talousmetsien käyttörajoitusten kanssa takaa metsätalouden kestävyys sekä ilmaston että ekologian kannalta. (KKV 645/2018 vp.)

4. Tulosten tarkastelu ja pohdinta

4.1 Metsät ja markkinat

Kaksoisliike-teoria sopii hakkuutason yhteiskunnallisen keskustelun tarkasteluun, koska metsien markkinalähtöinen käyttö muodostaa ikään kuin selvän rungon tai oletusarvon, johon erilaiset vastareaktiot lyövät kiilaa. Kun metsien hyödyntäminen lisääntyy markkinoiden niin vaatiessa, nostaa myös spontaani vastaliike päätään. Näitä reaktioita tarvitaan suitsimaan kapitalismia, joka ei ole paras mahdollinen systeemi tunnistamaan tai ehkäisemään ympäristöongelmia, koska siihen on sisäänrakennettu velasta riippuvainen jatkuvan kasvun vaatimus (Esim. Jackson 2009/2011; Iivarinen 2015). Lisääntyvä tuotanto johtaa ekologisiin kriiseihin, eikä jälkiteollinen niin sanottu aineeton tuotanto tai materiaalitehokkuus ole sanottavammin muuttanut tätä kehityskulkua (Järvikoski 2009, 85-86; Jackson 2009/2011). Metsätalous Suomessa on historian saatossa omaksunut muun yhteiskunnan mukana kapitalistisen luonteen ja rakenteen, jossa globaali markkinatilanne määrää pitkälti tämän luonnonvaran käytön. Tämä toistui useaan kertaan aineistossa sekä metsäteollisuuden edustajien että poliitikkojen suulla. Esimerkiksi vuonna 2019 hakkuumäärät laskivat huippuvuodesta 2018, mutta tämä ei johtunut suojele- tai ilmastoasioista, vaan maailmantalouden laskusuhdanteesta (YLE 25.10.19).

Julkisen vallan osalta kävi ilmi, että hakkuita ei juurikaan olla valmiita rajoittamaan ilmasto- tai biodiversiteettisyistä, eikä siihen oikein ole keinojakaan. Nykyään yhteiskunnallinen päätöksenteko onkin kompleksista ja verkostoitunutta. On siirrytty yhä enemmän hallinnosta hallintaan, joka on vuoropuhelua julkisen vallan, yksityisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa. Valtion rooli saattaa toisinaan typistyä mahdollistajaksi tai fasilisaattoriksi, kun pelisäännöt luodaan markkinoilla. (Sairinen 2009, 133; Guthman 2007.)

Tässäkin Suomen hakkuutasokysymyksessä talous ja työpaikat painoivat usein vaakakupissa enemmän kuin ympäristökysymykset. Joissain kommentteissa asetelma käännettiin globaaliksi viitaten siihen, että on parempi tuottaa puuta Suomessa, jossa istutetaan kuitenkin aina uudet taimet hakattujen tilalle, kuin jossain sademetsässä, jossa metsää raivataan pelloiksi ja laitumeksi. Tässä on kyllä oma logiikkansa, koska markkinat toimivat maailmanlaajuisesti ja

kuljetuskustannukset laivoilla ovat suhteellisen edullisia. Puun sanottiin myös olevan ympäristöystävällisempää rakennusainetta kuin esimerkiksi betonin tai teräksen.

Metsäteollisuus on perinteisesti edustanut modernia teknologista edistystä, missä luonto on valjastettu ihmisen käytettäväksi. Sillä on myös vanhana ja pääomaintensiivisenä teollisuudenalana usein hyvät suhteet poliittisiin päättäjiin sekä valtakunnan että paikallisella tasolla. (Bridge & McManus 2000.) Polanyikin korosti, että taloudelliset valinnat ovat aina uppoutuneet historialliseen ja kulttuuriseen kontekstiin, eli ihmiset eivät kaikkialla toimi saman rationaalisen mallin mukaan. Hän edusti siis niin sanottua substantivistista koulukuntaa. (Heiskala 2009, 24.)

Moderni metsienkäyttö on tehokasta ja uusiutuvaa. Jos ajatellaan vain puuston tilavuutta niin tilanne Suomessa on valoisa, koska metsät ovat hyvässä kasvussa, johtuen etenkin sotien jälkeen tehdyistä puun määrän lisäykseen tähdänneistä toimista. Enää metsiä ei myöskään juurikaan raivata pelloiksi. Puuston kokonaiskasvu oli hyvä perälauta ministereille ja metsäfirmojen johtajille hakkuiden lisäämiseen tähtäävissä puheenvuoroissa. Tämä oli myös markkinoille tärkeä viesti, että raaka-ainevirta ei ole ehtymässä. Pohjoisten metsien ilmastoa viilentävä vaikutus on myös kyseenalaistettu. Neulasensa ympäri vuoden pitävät tummat havupuut eivät heijasta valoa niin hyvin kuin paljas maa tai varsinkin lumi ja pienentävät näin albedoefektiä. (Popkin 2019.) Talousmetsiin on haluttu istuttaa teollisuuden käyttöön paremmin sopivia havupuita (Kuuluvainen ym. 2004, 127), vaikka lehtipuut pudottaisivat talvella lehtensä, eivätkä näin ollen imisi auringonvaloa niin paljon itseensä.

Polanyin mukaan itsesääntelevän markkinajärjestelmän synty tarkoitti 1800-luvulla talouden ja valtion erottamista toisistaan, kun aiemmin talousjärjestelmä oli ollut uppoutuneena osaksi yhteiskuntaa (Polanyi 1944/2009, 129-130). Lopulta tätä keinotekoista eroa lähdettiin 1900-luvun alussa purkamaan kolmea eri reittiä: fasismi, sosialismi ja New Deal-politiikka. Suomeakin voi pitää pohjoismaisena hyvinvointivaltiona eräänlaisena jatkumona Yhdysvaltojen 1930-luvun New Deal-politiikalle, jossa markkinataloutta pyritään pehmentämään valtiojohtoisesti. (Heiskala 2009, 21-22.) Silti Suomellakin on rajallinen määrä keinoja puuttua globaalien markkinoiden toimintaan ja niiden aiheuttamiin ympäristöongelmiin (Lowe, Paavola 2005, 91). Kapitalismi ja luonto asetetaan usein vastakkain ja ympäristöhaittojen kohdalla puhutaan negatiivisista ulkoisvaikutuksista. Voidaan sanoa, että markkinatalous ja muu yhteiskunta kilpailevat jossain määrin luonnosta. Kapitalismi on

riippuvainen niin sanotuista ei-tuotetuista panoksista (luonto), mutta se ei voi täysin kontrolloida niitä eikä ratkaista konflikteja hintasignaaleilla. (Prudham 2005, 8,11.)

Miksi markkinat eivät sitten voi ratkaista sopivaa hakkuutasoa hintasignaaleilla, jos luonnonvara käy vähiin niin hinta nousee. Suomen metsien tapauksessa ongelmana on se, että luonnon monimuotoisuudelle ja hiilinielulle on vaikea määrittää hintaa. Talousmetsät eivät ole loppumassa Suomessa ja enemmän hintaan vaikuttaa globaali markkinatilanne ja kysyntä. Kalliita tehdasinvestointeja ei myöskään haluta pitää vajaakäytöllä, vaan raaka-ainetta (puuta) pitää olla tasaisesti saatavilla. Polanyin mukaan tehdasjärjestelmän kehittyminen korosti teollisuuden asemaa markkinoilla, liittyen pitkäaikaisiin sijoituksiin ja riskeihin. Samalla teollisuuden osatekijöiden tuli olla myytävissä. Niinpä työ, maa ja raha organisoitiin tavaramuotoon. (Polanyi 1944/2009, 139.)

Metsien hyödyntäminen ja siitä saatavat tulot ovat Suomen valtiontalouden selkäranka, varsinkin Nokia-huuman jälkeen (HS 13.11.18). Valtio myös omistaa noin kolmanneksen maamme metsistä (Vaahtera ym. 2018), joten valtio on suuri puun myyjä. Polanyin mukaan jokaisella teollisuuden osatekijällä tulee olla markkinat, ja kullakin osatekijällä on hinta, johon kysyntä ja tarjonta vaikuttavat. Nämä yhdessä muodostavat yhden lenkin pitkässä globaalissa tuotantoketjussa. Metsäteollisuus muodostaa alihankkijoineen yhden lenkin pitkässä globaalissa tuotantoketjussa. Saha- ja selluteollisuuden lisäksi uudet innovaatiot, kuten nanosellu, pönkittävät entisestään metsäteollisuuden vahvaa asemaa Suomessa. Markkinatalouden yksi hyvä piirre onkin, että se luo edellytykset ja kannusteet uusien parempien ja kenties ympäristöystävällisempien tuotteiden kehittämiseen. Suomessa tosin on haluttu hyödyntää sellun korkeasuhdanne ja uusien tuotteiden kehitystyö on jäänyt vielä taloudellisilta panostuksiltaan pienemmäksi kuin monilla kilpailijamailla (Räinä 2019).

Metsien kaupallinen käyttö on saanut uusia muotoja ja painotuksia myös energiasektorilla. Suomi on asettanut metsäisenä maana paljon toiveita uusiutuvaan biomassaan ja biopolttoaineisiin korvaamaan fossiilisia polttoaineita energianlähteenä, nyt kun siirrytään kohti ilmastoneutraalia aikaa (Esim. VNS 1/2014 vp.; päivitetty KMS 2025), mutta siinä on haasteensa. Valtaosa hiilestä vapautuu muutaman vuoden kuluttua puiden korjuusta ja hakkuut pienentävät välittömästi kasvavankin metsän hiilivarastoja. Metsäteollisuus käyttää myös paljon energiaa. Onkin epätodennäköistä, että puun tuotanto Suomessa laskisi merkittävästi yksikköpäästöjään seuraavan

sadan vuoden aikana, koska hakkuiden aiheuttama hiilinielujen väheneminen kumoo fossiilisten polttoaineiden korvaamisesta saatavan hyödyn. Tarvitaan optimointia niin metsänhoidossa (hakkuukierto, puulajit, lannoitus ym.) kuin jalostuksessa (esim. energiatehokkuus). (Soimakallio ym. 2016.)

Biopolttoaineiden tuotanto pitää myös olla markkinoilla kannattavaa ja investointien tulisi olla houkuttelevia. Usein pullonkaulana on raaka-aineen saanti. Maailman polttoainemarkkinat ovat kuitenkin valtavat, joten pienikin siivu niistä toisi yrityksille ison liikevaihdon. Ilmastonmuutoksen torjunta, raakaöljyn kallistuminen ja energiaomavaraisuuden lisääminen toimijat ajureina biopolttoaineiden kehittämiseksi. Vaikutus on myös poliittisella ohjauksella, ja Euroopan unioni onkin pyrkinyt tukemaan vähäpäästöisten energialähteiden tuotantoa, esimerkiksi lisäämällä biopolttoaineiden osuutta liikenteessä. (Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta vuoteen 2030 2017; Haatainen 2013, 163,165, 169.) Joka tapauksessa metsien hyödyntämiseen kohdistuu paljon paineita ja odotuksia, jolloin suojele- ja virkistyskysymykset tuppaaavat jäämään taka-alalle. Vastareaktiot saattavat kyllä päästä ääneen lehtien palstoilla, mutta niiden vaikutukset taloudessa ja politiikassa jäävät vähäisiksi.

Kun puu käsitetään vain hyödykkeenä ja raaka-aineena, metsä irrotetaan Polanyin mainitsemista laajemmista ekologisista yhteyksistä. Silloin esimerkiksi luonnon monimuotoisuusarvot jäävät lähinnä suojelualueiden varaan. Monet lajit, kuten hömötiainen ja töyhtötiainen, kärsivät avohakkuista ja lahopuiden vähyydestä. Tasaikäinen ja -lajinen talousmetsä on lajistollisesti suppeampi kuin luonnontilainen sekametsä. (Hyvärinen ym. toim. 2019, 562.) Tätä taustaa vasten Suomessa olisi syytä lisätä jatkuvapeitteisen metsänhoidon osuutta ainakin valtion metsissä ja tarjota tätä vaihtoehtoa ponnekkaammin myös yksityisille metsänomistajille. Tällainen metsän käyttö olisi pohdinnan arvoinen kompromissi, jossa kapitalistisen tehokkuuden aiheuttamaa iskua luonnolle pehmennetään, mutta puuta tuotettaisiin silti markkinoille.

Yksi varteenotettava havainto aineistossa oli kielenkäyttö, vaikka se ei ollutkaan tutkimuksen varsinainen kohde, ansaitsee se maininnan. Kieli on valtaa, koska se rakentaa todellisuutta ja ohjaa ajatteluumme (Ruohonen 2019, 144). Tietyt termit ja retoriikka suosivat vallitsevia talousmetsämekanismeja, eli Polanyin sanoin luonnon kaupallistamista ja hyödykkeellistämistä. Harvennushakkuista puhuttiin metsänhoitona ja avohakkuu oli usein vain uudistushakkuu tai

päättehakkuu. (Esim. Yle 15.6.18.) Luonnontilaan jätettävää metsäpinta-alaa kutsuttiin Helsingin Sanomien eräässä jutussa metsän museoinniksi (HS 13.11.18), ja puun käyttö energianlähteenä tai jalostaminen polttoaineeksi muotoiltiin positiivisia mielikuvia herättäväksi uusiutuvaksi bioenergiaksi (Esim. Yle 11.10.18). Vallalla oli myös käsitys, että kyllä metsissä puuta riittää ja Suomen puusto kasvaa kohisten (Esim. Yle 30.3.19).

4.2 Vastaiskuja tehometsätaloudelle

Vastareaktiot voivat kummuta mistä demokraattisen yhteiskunnan osasta tahansa ja tässä tapauksessa niitä oli havaittavissa monesta suunnasta. Ympäristöjärjestöt, kuten Suomen luonnonsuojeluliitto, Greenpeace ja WWF saivat hyvin palstatilaa ja kiinnittivät huomion etenkin hakkuiden vaikutukseen metsien hiilinieluihin. Tähän he saivat apua tiedeyhteisöltä, jolla oli antaa tutkittua tietoa puiden hiilensidonnasta ja Suomen hiilivarastojen kehityksestä. Lisäksi vastaliikettä edustivat yksittäiset kansalaiset ja toimittajat sekä osa poliitikoista. Teoreettisella tasolla Allan Schnaiberg ja Kenneth A. Gould ovat hahmotelleet laaja-alaista ympäristöliikettä yhtenä keinona irtautua talouskasvun ja tuotannon oravanpyörästä (Järvikoski 2009, 88). Tämä vastaisi suunnilleen Polanyin vastaliike-käsitettä. Tässä hakkuutasokeskustelussa ympäristön tilaan liittyvillä vastaliikkeillä ei kuitenkaan ollut sellaista painoarvoa, mikä voisi heilauttaa metsätalouden perusrakenteita.

Tutkijat olivat olennainen osa vastaliikettä hakkuutason määrittelykiistassa ja he pääsivätkin hyvin ääneen mediassa. Valtioneuvoston nimeämä Suomen ilmastopaneeli, puheenjohtajanaan professori Markku Ollikainen, on riippumaton asiantuntijaelin, joka oli näkyvästi esillä mediassa (ilmastopaneeli.fi). Se esitti melko kärkeviä mielipiteitä ja piti pääsääntöisesti Suomen toimia ilmastonmuutoksen hillinnässä riittämättöminä ja liian hitaina. Ollikainenkin kuitenkin tunnusti tosiasiat ja myönsi puukaupan toimivan normaalitilanteessa ihan kysynnän ja tarjonnan perusteella (HS 20.3.19).

Ilmastopaneeli painotti metsien roolia hiilinieluinä ja esitti monia keinoja metsäpinta-alan lisäämiseksi. Sen mielestä helpoin tapa täyttää Euroopan unionin päästövähennystavoitteet olisi säilyttää hiilinielut mahdollisimman suurina. Se ehdotti myös uuden taloudellisen kannusteen

luomista metsänomistajille, jos he antavat metsiensä kasvattaa hiilivarastoa pitempään. Ehdotus on siinä mielessä mielenkiintoinen, että siinä valtio yrittäisi puuttua markkinoiden sanelemaan metsienkäyttöön uudella tavalla, ja toimisi vastaliikkeenä oikaisten liian suurta taloudellista houkutusta hakkuisiin. Nähtäväksi jää, tuleeko kannustimia puiden kasvattamiseen järeämmiksi ja kuinka suuria näiden tukien pitäisi olla, että ne vaikuttaisivat metsänomistajien hakkuupäätöksiin, ja miten tämä sitten vaikuttaisi markkinoiden toimintaan. Metsien hiilinielujen mittaaminen koko valtakunnan mittakaavassa ei myöskään ole ihan yksinkertainen harjoitus. Suomen ilmastopaneelin raportin mukaan mikään nykyisistä hiilitasemalleista ei pysty luotettavasti ennustamaan metsien tulevaa kehitystä (Kalliokoski ym. 2019). Siitä huolimatta poliitikoilla tuntui olevan kova luottamus Luonnonvarakeskuksen lukuihin, vaikka niistäkin on löytynyt virheitä tieteellisessä vertaisarvioinnissa.

Valtion ja julkisen hallinnon, mukaan lukien Euroopan unioni, ambivalenssi suhde markkinalähtöiseen metsätalouteen oli kiinnostava osa tätä tutkimusta. Polanyin mukaan aktiivisella hallinnolla on tärkeä yhteiskuntaa ja ympäristöä suojeleva rooli markkinataloudessa (Brechtin & Fenner 2017). Aineistosta välittyi se kuva, että metsäteollisuutta ja siihen investoivia tahoja ei haluttu suututtaa, mutta toisaalta oli jotenkin luovittava kiristyvien ympäristönormien ja huolestuneiden kansalaismielipiteiden aallokossa. Olennainen rooli oli Euroopan unionin kunnianhimoisella ilmastopolitiikalla ja LULUCF-asetuksella, joka toi maankäyttösektorin, mukaan lukien metsät, ilmastotavoitteiden piiriin. Eli tässä uudessa asetuksessa otettaisiin paremmin huomioon jäsenvaltioiden hiilinielujen kehitys. Gareth Dalen kirjassa Euroopan unionin toiminta ja sääntely näyttäytyy Björn Hettnerin mukaan suojelevana vastaliikkeenä globaalia markkinataloutta vastaan ja Euroopan unioni pyrkii myös korostamaan Euroopan yhtenäisyyttä ja historiallista identiteettiä (Dale 2010, 216). Suomi kuitenkin valtiona toimi, kuten muutkin maat usein tekevät, eli pyrki turvaamaan itselleen tärkeän elinkeinon toiminnan, ja neuvotteli lievennyksiä metsien hiilinieluvaatimuksiin. Suomen julkinen valta yritti siis tässä tapauksessa taata puumarkkinoiden häiriöttömän toiminnan, kun taas Euroopan unioni toimi vastaliikkeen tavoin.

Jos valtio rajoittaisi hakkuita perustamalla suojelualueita tai muuten käytöltään rajoitettuja alueita, se toimisi vastaliikkeenä. Metsiensuojelussa käytetään korvauksien maksamista puuntuottajalle, jos hän ottaa alueen suojelun piiriin. Nämä suorat kustannukset katetaan verovaroin. Lisäksi suojelusta koituu välillisiä kuluja nousseiden yksikkökustannusten muodossa. (Linden, Uusivuori 2003, 335.)

Nykyisellään vain 7,7 prosenttia metsämaasta on suojeltu (Vaahtera ym. 2018) ja esimerkiksi Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmaa Metsoa pidetään pahasti alimitoitettuna (Esim. HS 9.3.2019). Eli kattavan metsiensuojelun hintaa pidetään tällä hetkellä liian korkeana, koska suorien kulujen lisäksi suojellut alueet olisivat pois metsäalasta, joka tuottaa puuta markkinoille.

Vihreät ja vasemmistoliitto näyttäytyivät kaikkein kriittisimpinä hakkuille ja nämä puolueet pääsivätkin nyt uuteen hallitukseen, jossa he kuitenkin todennäköisesti laittavat hieman sordiinoa päälle, koska joutuvat tekemään yhteistyötä itseään suurempien puolueiden; metsätaloutta puolustavan keskustan ja myös metsien käytön nykylinjaa kannattavan Sdp:n kanssa. Uusi hallitusohjelma vaikuttaa kuitenkin melko kunnianhimoiselta metsien kestävästä käytöstä osalta, mutta nähtäväksi jää kuinka paljon strategisista tavoitteista pystytään toteuttamaan käytännössä. Esimerkiksi Helsingin yliopiston ympäristöpolitiikan professori Janne Hukkinen kritisoi hallitusohjelmaa konkreettisen puutteen puutteesta. Hän ehdotti, että metsähakkuista voisi tietyiltä osin tehdä luvanvaraisia. (HS 6.6.19.)

Tässä kohtaa on syytä tarkastella myös legitimitietin käsitettä, eli vallankäytön oikeutusta kansalaisten silmissä. Se on yksi toimivan demokratian edellytyksistä. (Rannikko 2013, 230.) Metsähakkuut voivat olla paikallisesti vaikeita hyväksyä, jos ne kohdistuvat omille retkeily- ja virkistysalueille, mutta valtakunnan tasolla metsien hyödyntämistä ei kyseenalaisteta, eikä sitä haluta kokonaan kieltää. Tietysti tässä on kyse myös hyödyntämisen määrästä ja luonteesta, joka on jatkuvan yhteiskunnallisen kamppailun kohteena. Hakkuutasokeskustelussa voi yksittäisen kansalaisen olla vaikea ottaa kantaa asiaan. Kun puhutaan kymmenistä miljoonista kuutioista, onko siinä niin suurta eroa hakataanko 70 vai 80 miljoonaa kuutiota metsää. Joka tapauksessa luonnonvarojen käytöstä päätettäessä on sovittava yhteen monenlaisia päämääriä ja käsityksiä, jotka vielä kypsyvät eri aikaan (Rannikko 2013, 231).

Legitiimisyysongelmat heijastuvat myös pörssiin, sillä sijoittajat reagoivat herkästi yrityksen imagon muutokseen (Hulkko 2008, 345). Metsäteollisuus ei ole linnoittautunut poteroonsa, vaan hakee oikeutusta toiminnalleen yhteiskunnassa. Tämän tutkimuksen hakkuukeskustelussa metsäteollisuus pystyi torjumaan melko vaivattomasti siihen kohdistuneet hyökkäykset ja sai myös suurelta osin valtiovallan tuekseen, esimerkiksi tehdasinvestointien ja puun tarjonnan suhteen.

Kuitenkin yhteiskunnan vastareaktioita oli selvästi nähtävissä ja pinnan alle jäi vielä kupruja, jotka voivat puhjeta, jos metsävarojen kaupallistaminen jatkuu yhä voimakkaampana.

Huomionarvoista on myös metsiin kohdistuvat virkistykselliset ja henkiset arvot, jotka ovat nousussa (HS 15.6.19). Tässä nähdään, että maalla (luonnolla) on muitakin arvoja kuin olla kuvitteellinen hyödyke, joka valjastetaan markkinoille (Rajan & Duncan 2013). Tämä on ristiriidassa metsän taloudellisen hyötykäytön kanssa. Suomalaisten metsäsuhdetta on tutkittu ja, se on todettu monimuotoiseksi. Myös taloudellista käyttöä suosivat välittävät metsästä ja arvostavat sitä. Eri osapuolten ajattelun ymmärtäminen voi edesauttaa rakentavaa keskustelua usein polarisoituneena vellovan syyttelyn sijaan. (Yle 4.2.18.) Aineistosta erottui joitain virkistysarvoja ja luonnon itseisarvoa painottavia kirjoituksia (Esim. Yle 26.3.19), mutta niitä olisi odottanut vielä enemmän. Ympäristöjärjestöt käyttivät hakkuiden rajoittamisen yhtenä perusteluna metsien virkistyskäyttöä (Esim. Yle 17.5.18), mutta mitenkään pääsyynä se ei esiintynyt.

Ilmastonmuutos toi uuden aspektin hakkuutasokeskusteluun, koska metsät ovat merkittävä hiilinielu. Suomen metsät ovat olleet hiilinielu jo vuosikymmeniä. Puut sitovat kasvaessaan hiilidioksidia, jota ihminen toimillaan, etenkin fossiilisten polttoaineiden käytöllä, päästää liikaa ilmaan. Puiden korjuu puolestaan pienentää hiilivarastoa, eli markkinahakkuiden suhdanteet muuttavat koko ajan Suomen metsien hiilivaraston kokoa. Nielujen tarkastelussa on syytä muistaa myös aikaväli. Pidemmällä tähtäimellä metsien käytön ilmastovaikutukset pienenevät, koska hakatun tilalle istutettu metsä ehtii kerätä uutta hiilivarastoa. Toisaalta Pariisin ilmastopöytäkirja ja Euroopan unionin tuleva maankäyttöasetus velvoittavat toimimaan nopeasti päästöjen vähentämiseksi. (Soimakallio 2017, 91-93, 118-120.) Ilmastonmuutos-tematiikka selvästi lisäsi vastaliikkeiden voimaa, toisaalta myös metsäteollisuus saattoi esiintyä vihreänä alana, koska puu on kuitenkin uusiutuva raaka-aine ja energianlähde.

Myös metsänsuojeluleirissä yhteiskunnallisen vastareaktion tehostamiseen käytettiin kielellisiä ja kuvallisia keinoja. WWF teetti kyselyn, jossa kysyttiin rajoittaisitko avohakkuita alueilla, *joilla niistä on suurin haitta ympäristölle*. Näin saatiin peräti 77 prosenttia vastaajista avohakkuiden rajoittamisen kannalle. (Yle 16.5.19.) Hakkuille saatiin negatiivista julkisuutta myös kuvalla, jossa yksinäinen lehtopöllön poikanen nököttää kannon nokassa avohakatun metsän laidalla (Yle 18.7.18).

Ilmastopolitiikkaa korostettiin vastaliikepuolella ja europarlamentaarikko Heidi Hautala kiteytti osuvasti, että muut puhuvat ilmastonsuojelusta, Suomi metsähakkuista (Yle 21.12.17). Nykyisessä mediamaisemassa vastaliike onkin pystyttävä muotoilemaan tai kehystämään niin, että se herättää huomiota ja vastakaikua yleisössä (Laine & Jokinen 2001, 48).

4.3 Kaksoisliike-teorian sovelluksia tutkimuksessa

Polanyin kaksoisliike-teoriaa, joka tarkoittaa siis yhteiskunnassa herääviä erilaisia suojelevia vastareaktioita markkinoiden ylivaltaa vastaan, on käytetty tutkijoiden toimesta viime vuosikymmeninä yhä enemmän. Tämän todistaa katsaus yliopiston kirjaston tietokantaan. Esittelen tässä luvussa joitain niistä ja pohdin teorian sopivuutta yhteiskunnalliseen tutkimukseen talouden ja ympäristön kannalta.

Nykyisessä 2000-luvun alkupuoliskon poliittisessa ja taloudellisessa ilmapiirissä voi nähdä yhtymäkohtia 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun markkinamyönteisen laissez-fairen kanssa. Pääoman vapaa liikkuvuus, vakaat valuuttakurssit ja inflaation vastainen taistelu ovat maailmantalouden kulmakiviä. Käynnissä oleva uusliberalistinen suuntaus on jälleen uusi yritys luoda yhteiskunnasta erilliset itsesääntelevät markkinat. Kaksoisliike-teoria on myös ajankohtainen, sillä vain uudet ajatukset ja niitä soveltavat toimijat voivat saada aikaan institutionaalisen muutoksen. Järjestelmät ja rakenteet eivät muutu itsekseen. (Blyth 2002, 3-4, 274-275.) Polanyi ei kuitenkaan korostanut toimijoiden roolia, vaan itsesääntelevät markkinat synnyttävät vastareaktioita spontaanisti ja usein ne ovat luonteeltaan kollektiivisia, eivätkä riippuvaisia toimijoiden aatemaailmasta sinänsä (Peltonen 2001, 159).

Scott Prudham tarkasteli metsäteollisuutta ja hakkuita polanyilaisesta näkökulmasta. Hän tutki metsäkiistoja Luoteis-Yhdysvalloissa 1990-luvulla ja tuli siihen tulokseen, että kyse oli loppujen lopuksi kapitalismin luonteesta. Metsät käsitettiin metsäteollisuuden toimesta resurssina ja hyödykkeenä tavalla, jota tutkijat, ympäristönsuojelijat ja paikalliset asukkaat eivät enää voineet hyväksyä. Luonto hyödykkeenä ajatuksen Prudham sai Polanyilta ja hän sovelsi tässä tutkimuksessa myös kaksoisliikkeen ja itsesääntelevien markkinoiden teorioita. Jos kapitalismi tuhoaa jonkun osan luontoa, se ei tarkoita päätepidettä, vaan jatkuvia uusia poliittisia taisteluja seuraavista

luontokohteista. Tässä tullaan kamppailuun valtion ohjauksesta, jota itsekin käsittelen. Itse asiassa uhanalaisen täpläpöllön elinalueista lähtenyt kiista oli oleellinen osa uuden metsälainsäädännön syntyä Yhdysvalloissa. Prudham päätyi myös siihen tulokseen, että julkinen valta voi tilanteesta riippuen joko mahdollistaa luonnon tavaraluonteisen käytön markkinoilla tai toimia sitä vastaan. (Prudham 2005.) Eli tämän teoksen anti ja johtopäätökset markkinoista ja vastaliikkeistä ovat pitkälti yhteneviä oman tutkimukseni kanssa. Nykyinen metsäkeskustelu Suomessa ei tosin kierry niin paljon uhanalaisten lajien ympärille, vaan enemmänkin hiilinielujen, koska ilmastonmuutos on nyt niin päivänpolttava ja koko yhteiskunnan läpäisevä agenda, mitä se ei vielä Prudhamin tarkastelemien metsäkonfliktien aikaan ollut.

Vuoden 2008, Yhdysvalloista alkanut ja Eurooppaan levinnyt, rahoituskriisi pisti Kreikan kaltaiset maat polvilleen ja nosti Polanyin teesit jälleen ajankohtaisiksi. Maria Markantonatou huomauttaa, että talouden ja yhteiskunnan jännitteinen suhde muokkaa yhä poliittisen taloustieteen kysymyksenasetteluja, joten Kreikan tapauksen tutkiminen Polanyin näkökulmasta on perusteltua. Hätälainojen myöntämisen vastineeksi Euroopan unioni ja IMF vaativat tiukkaa talouskuria ja työväen tilanteen kurjistuminen johti moniin lakkoihin, protesteihin ja mielenosoituksiin Kreikassa. Pankkien ja rahoituslaitosten eli markkinoiden pelastaminen tehtiin veronmaksajien rahoilla. Kreikan kriisi ja sen herättämä kansalaisten vastarinta tulee nähdä yhtenä linkkinä siinä ketjussa, joka heijastaa universaalia reaktiota markkinoiden leviämistä vastaan. (Markantonatou 2014.) Tämä Markantonatoun tutkimus ei käsitellyt luonnonvaroja, vaan talouden romahtamisen vaikutuksia ihmisiin ja yhteiskuntaan, mutta teoreettinen asetelma on kuitenkin sama eli markkinoiden ylikuumenemisen ja epäonnistumisen herättämät vastareaktiot. Samankaltaista vastakkainasettelua nähdään myös ympäristökiistoissa.

Myös markkinaehtoisilla malleilla, kuten esimerkiksi päästökaupalla, voidaan parantaa ympäristönsuojelua ja hillitä ilmastonmuutosta. Onko tätä taustaa vasten kuvio, jossa vain kansalaisyhteiskunta tai valtio edustaa vastaliikettä, liian yksinkertaistava? Wim Carton tutki päästökauppaa kaksoisliikkeen näkökulmasta ja haastoi dualistisen tulkinnan, jossa vastaliike nähdään vain yhteiskunnan puolustusreaktiona markkinoille. Hän ei kuitenkaan kiistä maan, työn ja rahan kaupallistamisen haitallisia vaikutuksia sosiaalisesti ja ekologisesti, mutta ympäristönsuojelussa tulisi käyttää myös markkinahenkisiä keinoja. Suuret saastuttajat voivat esimerkiksi voittomarginaalin kasvattamiseksi tai säilyttämiseksi siirtyä vähemmän saastuttavaan

tuotantoon. (Carton 2014.) Metsäteollisuuden piirissä onkin paljon pohdittu ja kehitetty jatkojalostuksen mahdollisuuksia perinteisen sellunkeiton sijaan, jolloin syntyy enemmän lisäarvoa, mutta käytetään vähemmän raaka-ainetta. Ylipäänsä kaupallisissa piireissä on alettu puhua kestävästä kasvusta ja yritykset ovat alkaneet korostaa vihreitä arvojaan (McCarthy, Prudham 2004). Onko siis yritysten vihertyminen liikkeen sisäinen vastaliike? Ehkä paremminkin vastaliikkeen synnyttämä paine saa aikaan muutoksen liikkeessä.

Toiset tutkijat ovat sitä mieltä, että päästökauppa sivuuttaa talouden nykyisen perusongelman, jossa luonto käsitetään hyödykkeenä, ja tarjoavat ratkaisuksi talouskasvupakosta luopumista eli degrowthia. Tämä tarkoittaisi tuotannon ja kulutuksen vapaaehtoista vähentämistä. Markkinoiden laajentaminen päästöihin ei heidän mukaansa ratkaise ilmastonmuutosta, vaan lisää taloudellisen eliitin valtaa. Vaikka Polanyi ei vastustanut markkinoita sinänsä, hän varmaan hyväksyisi degrowth-liikkeen ajatuksen yhteiskuntia hallitsevan kaupallisuuden rikkomisesta. (Stuart, Gunderson, Petersen 2019.) Metsätalouden ja hakkuiden kasvu linkittyy myös oleellisesti maailmanlaajuiseen elintason ja konsumerismin nousuun, koska puusta voidaan jalostaa monenlaisia tuotteita kuluttajien tarpeisiin.

Suomenkin hakkuutason hillitsemiseksi pohdittiin jonkinlaisen markkinoilla määrittyvän kompensaation maksamista metsänomistajille, jos he jättävät osan metsäalastaan sitomaan hiiltä. Päästökaupan ja metsienkäytön yhdistäminen ei ole aivan ongelmatonta ainakaan kehittyvissä maissa, kuten Tracey Osbornen tutkimus Meksikosta osoittaa. Hänkin käytti Polanyita teoreettisena viitekehystenään. Yhteiskuntaan uppoutumattomien markkinamekanismien tuominen Meksikon trooppisia metsiä yhteiskäytössä hyödyntävien paikallisten pariin, vaarantaa hänen mukaansa yhteisön sosiaalisen oikeudenmukaisuuden. Metsän kaupallistamisen seurauksia, jotka häiritsevät perinteistä yhteismaan käyttöä, ovat esimerkiksi päätöksenteon keskittyminen päästökauppaa organisoivien käsiin, maiden rajojen määrittäminen ja hiilitaseen mittaamiseen vaadittavat tekniset laitteet. Päästökaupassa tehokkuus on usein oikeudenmukaisuutta tärkeämpää. (Osborne 2015.) Suomen metsänkäyttökysymykset eroavat tietenkin selvästi Meksikon trooppisen yhteismaan tilanteesta. Yhteiskunnissa, joissa metsän omistajuuskysymykset ovat selkeitä ja hiilenmittausjärjestelmät kehittyneempiä, jonkinlaisen päästöoikeussysteemin tai hiilensidontatuen luominen voisi olla helpompaa. Ongelmana on saada siitä globaalisti niin kattava, että sen piiriin kuulumattomat maat eivät saisi suhteetonta kilpailuetua.

Tunnettu Polanyi-tutkija Gareth Dale on pohtinut maailmantalouden heiluriliikettä, jossa vaihtelevat jaksot vapaiden markkinoiden ja sosiaaliin instituutioihin uppoutuneiden markkinoiden välillä, eli toisin sanoen kaupallisuuden ja sääntelyn välillä. Tällä lähestymistavalla voidaan paljastaa joitain yhteiskunnallisen muutoksen pohjavirroista. (Dale 2010, 226-227.) Talouden syklisyys vaikuttaa suoraan myös hakkuisiin. Viimeisimmän laman aikana vuonna 2009 metsää hakattiin Suomessa vain hieman yli 40 miljoonaa kuutiota (Vaahtera ym. 2018). Eli hakkuutason suhteen ympäristön puolesta paikallisesti taisteleva vastaliike ei ole vaikutuksiltaan läheskään niin voimakas kuin talouden suuntaa globaalisti heilauttava vastaliike.

Kapitalismi on osoittautunut kestävämmäksi ja mukautuvammaksi kuin Polanyi ajatteli. Se ei myöskään ole samanlainen järjestelmä joka puolella maapalloa, vaan siitä on muodostunut erilaisia versioita, jonka haitat kohdistuvat väestöön aina hieman eri tavalla, jolloin kollektiivinen vastustus systeemiä kohtaan ei nouse niin suureksi, että se romahduttaisi järjestelmän. (England 2015.) Markkinatalous on myös tuonut ennen näkemätöntä vaurautta. Erikoistumiseen ja kauppaan perustuva kansainvälinen tuotantojärjestelmä tuo tietysti tehokkuutta ja suhteellista lisäarvoa verrattuna suljettuun talouteen. Tästä tilanteesta erityisesti Suomen kaltainen pieni avotalous hyötyy. Lisäksi ongelmien ilmaantuessa valtiot ja keskuspankit kuitenkin viime kädessä pelastavat talouden elvytyspaketeilla, koska seurausvaikutukset yhteiskunnalle, konkurssina ja työttömyytenä, olisivat muuten liian vakavat.

5. Johtopäätökset

Tässä tutkimuksessa tavoitteena oli tarkastella hakkuutasokeskustelua Suomessa vuosina 2017-2019, taloushistorioitsija Karl Polanyin ajatuksiin perustuvassa teoreettisessa viitekehyksessä. Polanyin mukaan niin sanottua laissez-faire suuntausta edustavat itsesääntelevät markkinat ovat vahingollisia ihmisille ja luonnolle, ja herättävät yhteiskunnassa suojelevia vastareaktioita. Tätä mekanismia hän kutsui kaksoisliikkeeksi. Lisäksi Polanyi kritisoi niin sanottujen kuvitteellisten hyödykkeiden eli työn, maan (luonto) ja rahan ottamista markkinoiden lakien piiriin, jolloin ne saavat tavaraluonteen, vaikka niitä ei ole tuotettu myyntiä varten. (Polanyi 1944/2009.) Aineistona käytin Helsingin Sanomien ja Yleisradion uutisartikkeleita sekä valtionhallinnon asiakirjoja.

Aineiston mukaan markkinat määräävät pitkälti Suomen metsienkäytön suunnan ja hakkuutason. Metsä (luonto) on otettu markkinoiden piiriin ja osaksi maailmantaloutta jo kauan aikaa sitten ja teollistuminen vauhditti tätä kehitystä luomalla edellytykset huimaan talouskasvuun ja koneelliseen tuotantoon. Viime aikojen, eli 2000-luvun alkupuoliskon, uusliberalistinen suuntaus taloudessa on merkinnyt luonnon kaupallistamisen lisääntymistä, mutta toisaalta ympäristönsuojeluaatekin on vahvistunut ja levinnyt. Tämä tekee Polanyin kaksoisliiketeorian uudelleen varsin ajankohtaiseksi ja käyttökelpoiseksi.

Suomeen on suunniteltu useita miljardiluokan sellu- ja biotuotetehdas-investointeja, jotka vaativat tasaisen puuvirran raaka-aineekseen. Maailmalla on myös kysyntää sellulle ja muille puusta jalostetuille tuotteille. Kaiken kaikkiaan syntyi painetta hakkuumäärien kasvattamiseen. Kaksoisliike-teorian mukaisesti yhteiskunnasta kumpusi vastareaktioita hakkuutason nostoon. Vastalauseita esittivät etenkin ympäristöjärjestöt ja tutkijat, mutta myös yksittäiset kansalaiset, toimittajat ja poliitikot. Perusteluina käytettiin etenkin hiilinielujen pienenemistä ja metsäluonnon monimuotoisuuden kaventumista.

Nämä reaktiot voivat vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen ja ohjata poliittisia päätöksentekijöitä esimerkiksi perustamaan suojelualueita tai luomaan taloudellisia kannustimia metsän kasvattamiseen. Julkinen valta Suomen valtion osalta oli kuitenkin tässä käsiteltävänä ajanjaksona haluton vaikeuttamaan metsäteollisuuden toimintaa markkinoilla. Päinvastoin, ulkomaiset

investoinnit toivotettiin tervetulleeksi ja Euroopan unionin ilmastonmuutosta hillitseviä asetuksia koitettiin saada Suomen nykyiseen metsänkäyttöön paremmin sopiviksi. Sen sijaan Euroopan unioni toimi vastaliikkeen tavoin ajaessaan kunnianhimoisempaa ilmastopolitiikkaa.

Suomen metsäteollisuus on uppoutunut suomalaiseen yhteiskuntaan, vaikka soraääniä välillä onkin kuulunut. Metsien käyttö on historian saatossa kuulunut suomalaiseen kulttuuriin ja ihmiset ovat saaneet tavalla tai toisella elantonsa siitä, vaikka sitten pelloksi raivaamalla. Eli vaikka Suomen metsäteollisuus toimii kansainvälisillä markkinoilla, koko metsätalous on verkottunut yhteiskuntaan ja sille on muodostunut resilienssiä, jolloin sen toimintaa on vaikea lähteä laajasti kritisomaan. Tai ainakaan kritiikillä ei ole kovin suurta kaikupohjaa. Se on saanut vahvan asemansa ensin teollistumisen alkuvaiheessa ja myöhemmin sotien jälkeisellä rakennuskaudella. Nyt jälkiteollisena aikana yhteys ei ole enää niin suoraviivainen, mutta edelleen metsäala tarjoaa työpaikkoja ja puun myyntituloja monille.

Vaarana kuitenkin on liika luottavaisuus Polanyin mainitsemiin itsesäänteleviin markkinoihin tehokkuuden ja voiton maksimoinnin toivossa. Tässä juuri on ristiriita, kun yhteiskuntaan juurtunutta talouden alaa koitetaan sovittaa kansainvälisen kaupan piiriin, jotka jossain määrin muistuttavat itsesäänteleviä markkinoita. Metsiä ja puuntuotantoa ei voi kuitenkaan kokonaan jättää markkinoiden armoille, jotta ekologinen tasapaino ja sosiaalinen luottamus säilyvät yhteiskunnassa. Edes markkinat eivät toimi kunnolla ilman mitään rajoja tai ohjausta. Vastaliikkeen tarkoitus on suojella yhteiskuntaa, mutta niin kuin Polanyi muistuttaa, myös markkinoita pitää suojella niiltä itseltään. Muuten ne voivat joutua koko taloussysteemiä heilauttavien voimien kohteeksi. Kapitalistinen järjestelmä on tällä hetkellä liian suuri kaatumaan, mutta yhteiskunnasta kumpuavat vastaliikkeet osaltaan määrittävät markkinatalouden kehityksen suunnan ja voivat lopulta pelastaa sen siltä itseltään.

Onko kaksoisliike-teoria sitten liian kaavamainen ja yksioikoinen tällaiseen tutkimukseen. Hakkuiden markkinalähtöisyys on samalla lähtökohta ja tulos eikä vastaliikkeiden dynamiikka oikein selviä, kun ne nousevat ikään kuin automaattisesti esiin. Osittain tämä varmasti pitää paikkansa, mutta toisaalta teoria tarjoaa kiehtovan kokonaiskuvan siitä, mitä voi tapahtua talouden pyörittämässä maailmassa, jossa ympäristö ja luonto on valjastettu raaka-aineaitaksi ja organisoitu markkinaperiaatteen mukaisesti. Suomen metsähakkuut eivät ehkä ole räikein esimerkki tämän

kaltaisesta toiminnasta, mutta kyse onkin puuntuotannon liiketoiminnallisesta perusrakenteesta, jossa esimerkiksi vanhojen metsien osuus metsäalasta jää taloudellisista syistä kovin pieneksi. Samalla tavalla voisi tarkastella vaikkapa kaivostoimintaa tai energiantuotantoa eri puolilla maailmaa, pitäen kuitenkin mielessä erilaisten toimintaympäristöjen kulttuuriset erot. Jatkotutkimuksena voisi myös tarkentaa eri instituutioiden ja toimijoiden roolia ja pyrkimyksiä metsätaloudessa ja metsänsuojelussa.

Kaiken kaikkiaan hakkuutasokeskustelussa markkinaliike pysyi voimakkaana ja pystyi puolustamaan hakkuiden lisäämistä tai ainakin nykytasolla pitämistä varsin menestyksellisesti. Vastaliike ryöpsähti ajoittain enemmän pintaan, kuten esimerkiksi Euroopan unionin LULUCF-asetuksen ja eduskuntavaalien aikaan. Se sai tukea yleisestä ilmastonmuutoskeskustelusta ja vihreiden arvojen kasvusta yhteiskunnasta. Tämä tulee varmasti lisäämään vastaliikkeen voimaa ja yhteentörmäyksiltä markkinoiden kanssa ei voida välttyä tulevaisuudessakaan.

6. Lähteet

Media-arkistoaineisto:

Helsingin Sanomat 1.9.2017-30.11.2019, 19.12.2019

Yleisradio 1.9.2017-30.11.2019

Valtion asiakirja-aineisto:

Valtioneuvoston metsäpoliittinen selonteko 2050 (VNS 1/2014 vp)

Kansallinen metsästrategia 2025 (KMS 2025)

Kansallinen metsästrategia 2025 (KMS 2025) - päivitys

Valtioneuvoston selonteko keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta vuoteen 2030 (VNS 7/2017 vp)

Metsäteollisuus ry asiantuntijalausunto (VNS 7/2017 vp MmV 09.11.2017)

Akatemiaprofessori Timo Vesala, Helsingin yliopisto asiantuntijalausunto (VNS 7/2017 vp YmV 10.10.2017a)

Energia- ja ilmastopäällikkö Ahti Fagerholm, metsäteollisuus ry asiantuntijalausunto (VNS 7/2017 vp YmV 10.10.2017b)

Professori Jyri Seppälä, Ilmastopaneeli asiantuntijalausunto (VNS 7/2017 vp YmV 10.10.2017c)

Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta vuoteen 2030. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 4/2017. Helsinki.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019.

OSALLISTAVA JA OSAAVA SUOMI – sosiaalisesti taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta.

Valtioneuvoston julkaisuja 2019:31. Helsinki.

Kirjallinen kysymys (KK 337/2018 vp)

Kirjallinen kysymys (KK 415/2018 vp)

Kirjallinen kysymys (KK 645/2018 vp)

Vastaus kirjalliseen kysymykseen (KKV 337/2018 vp)

Vastaus kirjalliseen kysymykseen (KKV 415/2018 vp)

Vastaus kirjalliseen kysymykseen (KKV 645/2018 vp)

Talousarvioaloite (TAA 76/2017 vp)

Internet-lähteet:

<http://www.concordia.ca/research/polanyi/about/karl-polanyi.html> Viitattu 16.9.2019

<https://www.luke.fi/uutinen/valtakunnan-metsien-12-inventointi-vmi12-puuvarat-kasvavat-edelleen/> Viitattu 20.12.2019

<https://www.luke.fi/uutinen/runkopuuta-kaatui-2018-enemman-kuin-koskaan/> Viitattu 13.1.2020

<http://avohakkuuthistoriaan.fi> Viitattu 13.1.2020

<https://bios.fi/suomen-ilmastopolitiikka-kriisissa/> Viitattu 31.1.2020

<https://www.ilmastopaneeli.fi/esittely/> Viitattu 12.3.2020

Kirjallisuus:

Alasuutari, Pertti 2011: Laadullinen tutkimus 2.0. Vastapaino, Tampere.

Blyth, Mark 2002: Great Transformations: Economic Ideas and Institutional Change in the Twentieth Century. Cambridge University Press.

Brechin, Steven R. & Fenner, Weston Henry 2017: Karl Polanyi's environmental sociology: a primer. Environmental Sociology 3, 404-413.

Bridge, Gavin & McManus, Phil 2000: Sticks and Stones: Environmental Narratives and Discursive Regulation in the Forestry and Mining Sectors. Antipode 32, 10-47.

Bernard, Mitchell 1997: Ecology, political economy and the counter-movement: Karl Polanyi and the second great transformation. Teoksessa Gill, Stephen & Mittelman, James H. ed. Innovation and transformation in international studies. Cambridge University Press.

Block, Fred 2008: Polanyis Double Movement and the Reconstruction of Critical Theory. Interventions économiques 38.

Carton, Wim 2014: Environmental Protection as Market Pathology? Carbon Trading and the Dialectics of the 'Double Movement'. Environment and Planning D : Society and Space 32, 1002-1018.

Dale, Gareth 2010: Karl Polanyi: The Limits of the Market. Polity Press, Cambridge.

England, Christopher 2015 : The limits of transformation : Contemporary applications of Karl Polanyi. Journal of Australian Political Economy 76, 29-53.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2008: Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino, Tampere.

Fraser, Nancy 2014: Can society be commodities all the way down? Post-Polanyian reflections on capitalist crisis. *Economy and Society* 43, 541-558.

Gräser, Marcus 2019: Historicizing Karl Polanyi. *Österreichische Zeitschrift für Soziologie* 44, 129-141.

Guthman, Julie 2007: The Polanyian Way? Voluntary Food Labels as Neoliberal Governance. *Antipode* 39, 456-478.

Haatainen, Timo 2013: Biopolttoaineiden kaupalliset edellytykset. Teoksessa Hildén, Mikael, Hallanaro, Eeva-Liisa, Karjalainen, Leena & Järvelä, Marja (toim.): Uusi luonnonvaratalous. Onko biomassassa avain kestävään kasvuun? Gaudeamus Oy, Helsinki.

Haila, Yrjö 2001: "Ympäristöherätys". Teoksessa Haila, Yrjö & Jokinen, Pekka (toim.): Ympäristöpolitiikka. Vastapaino, Tampere.

Heiskala, Risto 2009: Karl Polanyi, Suuri murros ja substantivistinen talousantropologia. Teoksessa Polanyi, Karl: Suuri murros. Aikakautemme poliittiset ja taloudelliset juuret. Suomentanut Natasha Vilokkinen. Vastapaino, Tampere.

Henriksson, Kirsi & Kastari, Pirkko-Liisa 2001: Kun politiikka muuttuu historiankirjoitukseksi – lähihistorian haaste. Teoksessa Autio, Sari, Katajala-Peltomaa, Sari & Vuolanto, Ville (toim.): Historioitsijan arki & tutkimuksen prosessi. Vastapaino, Tampere.

Hietala, Marjatta 2001: Mitä tutkia ja miten? Teoksessa Autio, Sari, Katajala-Peltomaa, Sari & Vuolanto, Ville (toim.): Historioitsijan arki & tutkimuksen prosessi. Vastapaino, Tampere.

Hulkko, Kustaa 2008: Metsäteollisuus kelluvien kurssien maailmassa. Teoksessa Kuisma, Markku (toim.) Kriisi ja kumous. Metsäteollisuus ja maailmantalouden murros 1973-2008. SKS, Helsinki.

Hyvärinen, Esko, Juslén, Aino, Kemppainen, Eija, Uddström, Annika & Liukko, Ulla-Maija (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Grano Oy, Helsinki.

Iivarinen, Ville 2015: Raha - Mitä se todella on ja mitä sen tulisi olla? Into Kustannus, Helsinki.

Jackson, Tim 2009/2011: Hyvinvointia ilman kasvua. Rajallisen planeetan taloustiede. Suomentanut Jyri Raivio. HS-kirjat, Helsinki.

Jokinen, Ari 2001: Metsäammattilaisten dilemma: toiminta vahvistaa toimintaa vahvistavia instituutioita. Teoksessa Haila, Yrjö & Jokinen, Pekka (toim.): Ympäristöpolitiikka. Vastapaino, Tampere.

Järvikoski, Timo 2009: Ympäristösosiologian teoriakamppailuja. Teoksessa Massa, Ilmo (toim.) Vihreä teoria, ympäristö yhteiskuntateorioissa. Gaudeamus, Helsinki.

Kalliokoski, Tuomo ym. 2019: Skenaarioanalyysi metsien kehitystä kuvaavien mallien ennusteiden yhtäläisyyksistä ja eroista. Suomen Ilmastopaneeli, raportti 2/2019.

Kunnas, Jan & Myllyntaus, Timo 2013: Biomassan käyttötapojen arvostus eri aikakausina. Teoksessa Hildén, Mikael, Hallanaro, Eeva-Liisa, Karjalainen, Leena & Järvelä, Marja (toim.): Uusi luonnonvaratalous. Onko biomassassa avain kestävään kasvuun? Gaudeamus Oy, Helsinki.

Kuuluvainen, Timo ym. 2004 : Ihmisen vaikutus Suomen metsiin. Teoksessa Kuuluvainen, Timo ym. (toim.) Metsän kätköissä, Suomen metsäluonnon monimuotoisuus. Edita Prima Oy, Helsinki.

Kuuluvainen, Timo & Ollikainen, Markku 2004: Monimuotoisuus ja yhteiskunnan hyvinvointi. Teoksessa Kuuluvainen, Timo ym. (toim.) Metsän kätköissä, Suomen metsäluonnon monimuotoisuus. Edita Prima Oy, Helsinki.

Laine, Markus & Jokinen, Pekka 2001: Poliitiikan ulottuvuudet. Teoksessa Haila, Yrjö & Jokinen, Pekka (toim.): Ympäristöpolitiikka. Vastapaino, Tampere.

Linden, Mika & Uusivuori, Jussi 2004: Metsien suojelun kustannukset. Teoksessa Kuuluvainen, Timo ym. (toim.) Metsän kätköissä, Suomen metsäluonnon monimuotoisuus. Edita Prima Oy, Helsinki.

Low, Nicholas 2002: Ecosocialisation and Environmental Planning : A Polanyian Approach. Environment and Planning 34, 43-60.

Lowe, Ian & Paavola Jouni 2005 : Environmental Values in a Globalising World: Nature, Justice and Governance. Routledge, London.

Markantonatou, Maria 2014: Social resistance to austerity: Polanyi's 'double movement' in the context of the crisis in Greece. Journal für Entwicklungspolitik 30, 67-87.

Massa, Ilmo 2009: Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen paradigmat ja keskeisimmät suuntauksat. Teoksessa Massa, Ilmo (toim.) Vihreä teoria, ympäristö yhteiskuntateorioissa. Gaudeamus, Helsinki.

McCarthy, James & Prudham, Scott 2004: Neoliberal nature and the nature of neoliberalism. Geoforum 35, 275-283.

Mutanen, Antti, Vauhkonen, Jari, Packalen, Tuula & Asikainen, Antti 2019: LULUCF-asetus ja metsien vertailutaso. Suomen Ilmastopaneeli, raportti 4/2019.

Mönkkönen, Mikko 2004: Suomen metsäluonto – osa globaalia monimuotoisuutta. Teoksessa Kuuluvainen, Timo ym. (toim.) Metsän kätköissä, Suomen metsäluonnon monimuotoisuus. Edita Prima Oy, Helsinki.

Ojala, Jari 2008: Pankkileireistä kansainvälisiin jättiyhtiöihin. Teoksessa Kuisma, Markku (toim.) Kriisi ja kumous. Metsäteollisuus ja maailmantalouden murros 1973-2008. SKS, Helsinki.

Osborne, Tracey 2015: Tradeoffs in carbon commodification: A political ecology of common property forest governance. Geoforum 67, 64-77.

Peltonen, Lasse 2001: Kollektiivinen toiminta ympäristöpolitiikassa. Teoksessa Haila, Yrjö & Jokinen, Pekka (toim.): Ympäristöpolitiikka. Vastapaino, Tampere.

Peltonen, Lasse & Åkerman, Maria 2001: Julkinen valta, markkinat ja kansalaisyhteiskunta toiminnan kenttinä. Teoksessa Haila, Yrjö & Jokinen, Pekka (toim.): Ympäristöpolitiikka. Vastapaino, Tampere.

Piketty, Thomas 2013/2018: Pääoma 2000-luvulla. Suomentaneet Marja Ollila ja Maarit Tillman-Leino. Into Kustannus, Helsinki.

Polanyi, Karl 1944/2009 : Suuri murros. Aikakautemme poliittiset ja taloudelliset juuret. Suomentanut Natasha Vilokkinen. Vastapaino, Tampere.

Popkin, Gabriel 2019: How much can forests fight climate change? Nature 565, 280-282.

Prudham, Scott W. 2005 : Knock on wood : nature as commodity in Douglas fir country. Routledge, New York.

Prudham, Scott 2013: Men and things: Karl Polanyi, primitive accumulation, and their relevance to a radical green political economy. Environment and Planning A 45, 1569-1587.

Rajan, S. Ravi & Duncan, Colin A. M. 2013: Ecologies of Hope: environment, technology and habitation – case studies from the intervenient middle. Journal of Political Ecology 20, 70-79.

Rannikko, Pertti 2013: Millainen luonnonkäyttö on hyväksyttävää? Teoksessa Hildén, Mikael, Hallanaro, Eeva-Liisa, Karjalainen, Leena & Järvelä, Marja (toim.): Uusi luonnonvaratalous. Onko biomassaa avain kestäväan kasvuun? Gaudeamus Oy, Helsinki.

Ruohonen, Anna 2019: Mitä parannamme, kun parannamme metsää? Teoksessa Jokiranta, Anssi, Juntti, Pekka, Ruohonen, Anna & Räinen, Jenni: Metsä meidän jälkeemme. Like Kustannus Oy, Helsinki.

Räinä, Jenni 2019: Biopesu – Kuinka biotaloudesta tuli uusi vetävämpi kutsumanimi selluteollisuudelle. Teoksessa Jokiranta, Anssi, Juntti, Pekka, Ruohonen, Anna & Räinä, Jenni: Metsä meidän jälkeemme. Like Kustannus Oy, Helsinki.

Sairinen, Rauno 2009: Ympäristöhallinnan monet teorit. Teoksessa Massa, Ilmo (toim.) Vihreä teoria, ympäristö yhteiskuntateorioissa. Gaudeamus, Helsinki.

Seppänen, Janne & Väliaverronen, Esa 2012: Mediayhteiskunta. Vastapaino, Tampere.

Silvasti, Tiina 2014: Sisällönanalyysi. Teoksessa Massa Ilmo (toim.) Polkuja yhteiskunnalliseen ympäristötutkimukseen. Gaudeamus, Helsinki.

Soimakallio, Sampo, Saikku, Laura, Valsta, Lauri & Pingoud, Kim 2016: Climate Change Mitigation Challenge for Wood Utilization – The Case of Finland. Environmental Science & Technology 50, 5127-5134.

Soimakallio, Sampo 2017: Biomassan energiakäyttö: vaikutukset hiilinieluihin ja ilmastopäästöihin. Teoksessa Yrjö-Koskinen, Eero (toim.) Arktinen murros – Ilmastomuutos ja luonnonvarojen käyttö pohjoisilla napa-alueilla. Into Kustannus, Helsinki.

Stuart, Diana, Gunderson, Ryan & Petersen, Brian 2019: Climate Change and the Polanyian Counter-movement: Carbon Markets or Degrowth? New Political Economy 24, 89-102.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009: Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki.

Vaahtera, Eeva ym. (toim.) 2018: Suomen metsätilasto. Luonnonvarakeskus, Helsinki.

Vezér, Erzsébet 1990: The Polanyi Family. Teoksessa The life and work of Karl Polanyi: a celebration. Ed. Polanyi-Levitt, Kari. Black Rose Books, Montréal.

Viitala, Juhani 2003: Metsätalouden vihreä muutos. Tietosanoma Oy, Helsinki.

Virtanen, Sakari 2008: Metsät ja ympäristö: pitkä linja. Teoksessa Kuisma, Markku (toim.) Kriisi ja kumous. Metsäteollisuus ja maailmantalouden murros 1973-2008. SKS, Helsinki.

Väliaverronen, Esa 1996 : Ympäristöuhkan anatomia. Vastapaino. Painettu Gummerus Kirjapaino Oy:ssä, Jyväskylä.

Väyrynen, Kari 2009: Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen tieteenteoreettisia ongelmia ja rajanylityksiä. Teoksessa Massa, Ilmo (toim.) Vihreä teoria, ympäristö yhteiskuntateorioissa. Gaudeamus, Helsinki.

Liite 1. Käytetyt media-artikkelit

Helsingin Sanomat

19.12.19 Joonas Turunen, Onni Niemi, STT: *KHO epäsi Kuopioon suunnitellulta sellutehtaalta ympäristöluvan, Finnpulp tyrmistyi: ”Tämä merkitsee tehdasprojektin päättymistä”*

9.8.19 Elli-Alina Hiilamo: *Näillä keinoilla Suomi voisi saada maankäytön päästöt kuriin, asiantuntija sanoo – HS kysyi, kelpaavatko ne hallitukselle*

7.8.19 Alma Onali: *Ilmastopaneeli varoittaa uudessa raportissa: metsien ja maan käytön pitää muuttua – ”Suomi ei ole tehnyt mitään”*

6.7.19 Ines Sirén: *Elinkeinoministeri Katri Kulmuni kaipaa ilmastokeskusteluun äärikeskustalaisuutta: ”Minusta tuntuu, että meillä on liiaksi vallalla sellainen murheen alho”*

19.6.19 Panu Kunttu: *Hallitus vaikuttaa hakkuisiin välillisesti*

15.6.19 Jukka Huusko: *Suomessa on metsäbuumi, jolla ei ole mitään tekemistä sellutehtaiden kanssa: kansallisomaisuus on siirtymässä metsäjoogaajien sukupolvelle*

9.6.19 Pääkirjoitus: *Markkinavoimat ohjaavat metsien käyttöä myös jatkossa*

6.6.19 Anton Rinta-Jouppi: *Ministeri Krista Mikkosen lausunnoista roihahti hallituksessa riita, metsien kohtalo jakaa edelleen keskustaa ja vihreitä*

23.5.19 Mikko Paakkanen: *Ennakotieto: Suomi ylitti päästökiintiönsä vuonna 2018*

22.5.19 Mikko Puttonen: *Sellu palaa ilmakehään, ja metsän puu luovuttaa lopulta hiilensä – Tutkijoiden mukaan on yksi ylivoimainen tapa muuttaa puu hiilinieluksi*

16.5.19 Jukka Huusko: *Suomessa on Saksaa laajemmat metsät, mutta Saksassa on paljon enemmän puuta – Tarvitaanko EU:ssa yhtenäisempää metsäpolitiikkaa?*

16.5.19 Piia Elonen: *Sellutehdas paljastaa meille enemmän kuin puolueiden vaaliohjelmat*

5.5.19 Esa Lilja: *Onko Suomen kansallisaarretta käytetty järkevästi?*

1.5.19 Elli-Alina Hiilamo: *EU-asetus ohjaa Suomenkin metsäpolitiikkaa ja kannustaa hiilinielujen ylläpitämiseen*

29.4.19 Sanna Nikula STT: *Kemin tehdashanke hankaloittaa hallitustunnusteluja, arvioivat Jussi Halla-aho ja Li Andersson*

27.4.19 Anu-Elina Ervasti: *Antti Rinne Ylelle: Kemin sellutehdas ei uhkaisi ilmastotavoitteita, valtio olisi valmis liikenneinvestointeihin*

26.4.19 Tuomas Niskakangas: *Näin paljon metsää Kemin uusi sellutehdas söisi – asiantuntija arvioi, että puuta riittäisi niukin naukin*

1.4.19 Lauri Mehtätalo, Timo Pukkala: *Ilmastomuutoksen torjunta edellyttää maltillisia metsänhakkuita*

30.3.19 Minna Nalbantoglu: *Pekka Haavisto: ”Ei ole mitään järkeä tehdä ihmisistä paperittomia”*

20.3.19 Teemu Luukka: *Poliitikot kiistelevät hakkuista, mutta keinoja säädellä tarkasti niiden määriä on vain vähän*

20.3.19 Paavo Rautio: *Ehdokkaalta kannattaa kysyä, milloin vaalilupaukset on määrä lunastaa – heidän valtansa hakkuiden rajoittamiseen on rajallinen*

17.3.19 Jarno Hartikainen: *HS:n laaja kysely: Vielä joulukuussa kahdeksan puoluetta ajoi ilmastopolitiikan tiukennusta, nyt kaksi on irronnut rintamasta*

9.3.19 Heli Saavalainen: *Suomen luontopaneelin johtaja: Metsien nykyinenkään hakkuumäärä ei ole ekologisesti kestävä*

18.2.19 Antti Autio STT: *Ilmastopaneeli: Ennusteet metsien hiilinielun kehittymisestä poikkeavat valtavasti toisistaan*

31.1.19 Teemu Luukka: *Uusi tutkimus hiilinielusta: Turvemaat tulisi jättää rauhaan ja puita pitäisi istuttaa aiempaa enemmän pelloille*

26.1.19 Teija Sutinen: *Sanna Marin luotsaa demareita murheen keskellä ja vaatii muilta konkreettisia ympäristölinjauksia – Sdp kieltäisi uudet polttomoottoriautot*

21.1.19 Minna Pappila: *Metsästrategiassa priorisoitava ekologista kestävyyttä*

30.11.18 Panu Kunttu: *Ilmastomuutos ja lajikato voidaan ratkaista yhdessä*

13.11.18 Teija Sutinen: *Suomi on tottunut hakkaamaan vaurautta metsistään, mutta nyt pitäisi painaa jarrua – Miksi asiasta ollaan niin eri mieltä?*

17.10.18 Panu Kunttu, Liisa Rohweder: *Metsien käytölle ekologiset reunaehdot*

21.1.18 Silja Keränen: *Metsätalouden kestävydessä on tekemistä*

21.12.17 Pekka Mykkänen: *HS pyysi suomalaismeppejä arvioimaan hallituksen EU-politiikkaa – Sipilän puoluetoverit kiittävät vuolaasti, Väyryselä armoston arvosana*

14.12.17 Paavo Teittinen, Virve Kähkönen, Pekka Mykkänen, Olli Pohjanpalo: *EU:ssa tehtiin lopullinen metsälinjaus Lulucf-kiistassa, mutta mitä se tarkoittaa? Juha Sipilän mukaan Suomi voi nyt lisätä metsähakkuita suunnitellusti, EU-komissio on samoilla linjoilla*

8.12.17 Juha S. Niemelä, Marja Kokkonen: *Metsien käyttö hillitsee ilmastonmuutosta*

22.11.17 Satu Hassi, Heidi Hautala: *Ilmastonmuutoksen hillintä on parasta elinkeinopolitiikkaa*

19.11.17 Anna-Liina Kauhanen: *Suomen hyvä sijoitus maailman parhaiden ilmastopolitiikan tekijöiden listalla on itsepetosta*

25.9.17 Jarno Hartikainen: *Lähes 200 tutkijaa ympäri maailman vetoaa EU-mnistereihin: Metsien hakkuille asetettavia rajoituksia ei saa vesittää*

22.9.17 Jarno Hartikainen: *Suomen eliitti lähti vuosi sitten ”talvisodan hengessä” ajamaan yhtä asiaa Brysselissä – näin EU:n metsäpäättös lobattiin teollisuudelle sopivaksi*

12.9.17 Pekka Mykkänen: *Suomen metsätalouden kohtalonäänestys EU-parlamentissa keskiviikkona – Suomen kannan voittoon uskova meppi Torvalds hankki Jaffa-pullon juhlia varten, ympäristöväki kauhuissaan*

Yleisradio

25.10.19 Risto Ukkonen: *Paperikoneita suljetaan ja vienti sukeltaa – metsäteollisuuden ennakoituaan heikentyviä hakkuumääriä*

15.10.19 Kalle Schönberg: *Tehometsätalous loi Suomeen jättimäisen uuden hiilivaraston – lähes kaksinkertaisti Suomen puuvarat 50 vuodessa*

4.10.19 Kari Ikävalko: *Ilmastopaneeli: Ilmastotavoitteita pitää kiristää entisestään – vuoden 2035 tavoite vaatii vähentämistahdin triplaamista ja isoja metsänieluja*

31.8.19 Tuomas Hyytinen: *Uusista sellutehtaista juostaan kilpaa – kiinalaiset ratkaisevat, montako uutta tehdasta Suomeen mahtuu*

30.7.19 Kyösti Vaara: *Uusi idea puunhakkuiden tilalle – vuokraisitko metsänomistajalta itsellesi oman hiilinielun?*

2.7.19 Kari Ikävalko: *Uusi tutkimus osoittaa metsätalouden ilmastovaikutukset arvioitua suuremmiksi – Professori: ”Käytämme luonnonresurssia vähän hullulla tavalla”*

30.6.19 Tulikukka de Fresnes: *Ilmastopaneelin Ollikainen maalaa: Suomea uhkaa jopa neljän miljardin veromätky, jos hakkuut kuristavat hiilinielua – Ministerit odottavat tuoreita lukuja*

17.6.19 Antti Heikinmatti: *”Eläkeläisilläkin on huono olla, jos täällä ei ole muita kuin eläkeläisiä” – Kemijärvellä toivotetaan sellutehdas tervetulleeksi*

6.6.19 Jenni Frilander: *Luonnonvarakeskuksen korjattu laskelma: Hiilinielua kasvatettava 10 prosenttia aiempaan arvioon verrattuna – Metsiä voi hakata 1-2 miljoonaa kuutiota vähemmän kuin aiemmin arvioitiin*

22.5.19 Tiinamaija Rantamartti: *Metsä Group: Uudet EU:n hakkuulaskelmat eivät vaikuta Kemin biotuotetehtaan suunnitteluun*

21.5.19 Jenni Frilander: *Uusi laskelma: Suomessa suunnitellaan jopa 18 miljoonaa kuutiota enemmän metsien hakkuita kuin EU sallii – Miten käy sellutehdashankkeiden?*

21.5.19 Pasi Peiponen: *Miten käy hakkuiden? Metsätoimijat ja luontojärjestöt kommentoivat Ylen uusimpia tietoja hakkuiden määrästä*

16.5.19 Miikka Kaskinen: *Tutkimus: Lähes neljä viidestä suomalaisesta rajoittaisi avohakkuita lailla*

6.5.19 Petteri Juuti: *Kivihiihtikaset Helsingin Hanasaarella ovat pian historiaa, sitten alkaa puunpoltto – Miten ratkaisu vaikuttaa ilmastotavoitteisiin? Asiantuntijat vastaavat*

28.4.19 Antti Koistinen: *Metsä Groupin miljardi-investoinnit kiihdyttäisivät hakkuita – Tutkija: Suomen metsien kyky sitoa hiilidioksidia heikkenisi vuosikymmeniksi*

12.4.19 Petri Raivio, Antti Koistinen: *Suomen laskelmat metsien hiilinieluista eivät kelpaa sellaisenaan EU-työryhmälle*

30.3.19 Tuukka Pasanen: *”Suomalainen aktiivinen metsänomistaja on ilmastosankari” – UPM:n toimitusjohtaja puolustaa hakkuita*

26.3.19 Hannu Tikkala: *Kokoomuksen Petteri Orpo panttasi yhä puolueen kantaa hoitajamitoitukseen – lue Ylen liveanalyysi täältä*

26.3.19 Laura Hallamaa: *Haluan, että metsän arvo lasketaan rahan sijasta lintuina ja muurahaisina*

8.3.19 Virpi Hukkanen: *Ylen kysely: Hallitus saa surkea ”päättötodistuksen” luonnon huippututkijoilta – ”Metsien hakkuu rajattava lajiston kannalta kestäväksi”*

3.3.19 Jaana Hevonoja, Tiina Forsberg: *Sipilä haastattelutunnilla: Keskusta aikoo pysyä kannassaan metsien hakkuiden suhteen*

19.2.19 Veli-Pekka Hämäläinen: *Edes varma työpaikka ei riitä tuomaan metsäalalle tarpeeksi opiskelijoita – Laura Huovinen, 28, vaihtoi kaupan kassan metsäkoneen puikkoihin*

20.1.19 Jenni Frilander: *Professori: Suomen hiilinielulaskelma on tehty väärin – hyödyntää EU-järjestelmän heikkouksia*

12.12.18 Jenni Frilander: *Suomi voi hakata lisää metsiä ja ilmastotavoitteet täyttyvät silti, kertoo uusi laskelma – tutkijat ja luonnonsuojeluliitto erimielisiä*

9.12.18 Stina Brännare: *Puukaupassa tulossa ennätysvuosi – Metsänomistaja: ”Kyllä se hinta on ollut houkutteleva”*

21.11.18 Hanna Eskonen: *5 vinkkiä viime hetken ilmastotekoihin – näihin Sipilän hallitus ehtisi vielä tarttua, vaikka valta vaihtuukin jo keväällä*

11.10.18 Jukka Eskanen: *Ilmastonmuutos korostaa biotalouden tarjoamia mahdollisuuksia – puulla voidaan korvata fossiilisia raaka-aineita*

7.10.18 Antje Tolpo: *Lisääntynyt metsänhakkuu tummentaa ennestään kirkkaita järviä – ilmiön hillitsemiseen voisi löytyä ratkaisu hakkuujätteestä*

5.9.18 Jaana Hevonoja: *Ympäristöasiantuntijat lyttävät hallituksen ilmastopolitiikan – metsien lisähakkuut nollaavat kaikki muut ilmastohankkeet*

4.9.18 Hanne Leiwo: *Kuusen ja männyn neulaset halutaan ruokapöytään – mausteeksi, teehen tai vaikka jauhojen jatkeeksi*

13.8.18 Annika Martikainen: *Metsien lannoitus yleistyy jälleen Suomessa – lisäkasvulla ruokkii puolet sellutehtaasta*

18.7.18 Jenni Harmanen: *Suomessa tehdään avohakkuita, koska muuta ei juuri ymmärretä – tutkija: ”Suuri puute ilmastonmuutoksen maailmassa, jossa metsien hoidosta pitäisi olla mahdollisimman monipuolinen käsitys”*

18.7.18 Liisa Haapanen: *Analyysi: Söpö Pöllö kääntää huomion avohakkuihin, vaikka oleellisempaa olisi puhua hakkuumääristä*

15.6.18 Lasse Hinkula: *Nuori kainuulainen sijoitti metsään – alle kuusikymppinen metsänomistaja on harvinaisuus*

17.5.18 Jussi Salokorpi, Mikael Mikkonen: *Kansalaisaloitteella avohakkuista vastaan – tavoitteena kieltää ne valtion metsissä*

4.2.18 Riina Kasurinen: *Metsäkeskustelu asettaa luontoaktivistin ja ammattilaisen usein vastakkain – tutkijat selvittävät nyt suomalaisten metsäsuhdetta*

4.1.18 Jari Järvinen: *Metsäfirmat ostivat puuta historiallisen paljon ja ostoennätykset menevät rikki taas tänä vuonna*

14.12.17 Petri Raivio: *Hiilinieluista löytyi lopullinen sopu: Suomi voi kasvattaa hakkuitaan ilman päästövähennyksiä, mutta vähemmän kuin haluaisi*

11.10.17 Jarno Tiihonen: *Elinkeinoministeri Lintilä: Kiinalaisten investoinneilla Lappiin merkitystä kansantaloudelle*

13.9.17 Petri Raivio: *EU-parlamentin linjaus: Hakkuista voidaan lisätä, kunhan hiilinielut eivät pienene*

13.9.17 Antti Koistinen: *Ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Yritysten kannattaa investoida Suomessa metsäteollisuuteen jatkossakin*

13.9.17 Antti Koistinen: *Professorit haluavat ison käänteen: Metsänomistajille maksettava korvauksia puuston hiilivaraston kasvattamisesta*